

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 12.5.2004
COM(2004) 373 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας

ΕΓΓΡΑΦΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

{SEC(2004) 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570}

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με την ιστορική της διεύρυνση στις αρχές του τρέχοντος μηνός, η Ευρωπαϊκή Ένωση έκανε ένα μεγάλο βήμα προόδου για την προώθηση της ασφάλειας και της ευημερίας στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Η διεύρυνση της ΕΕ σημαίνει επίσης ότι τα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης άλλαξαν. Αποκτήσαμε νέους γείτονες και πλησιάσαμε περισσότερο άλλους, παλαιότερους. Οι περιστάσεις αυτές δημιούργησαν ευκαιρίες αλλά και προκλήσεις. Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας είναι η απάντηση σε αυτή τη νέα κατάσταση. Θα στηρίζει επίσης τις προσπάθειες για την πραγμάτωση των στόχων της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Ασφαλείας.

Τον Μάρτιο 2003, η Επιτροπή υπέβαλε την ανακοίνωσή της “Ευρύτερη Ευρώπη – Γειτονικές Σχέσεις: ένα νέο πλαίσιο σχέσεων με τους γείτονές μας στα ανατολικά και νότια σύνορά μας”¹, μετά από κοινή επιστολή προς το Συμβούλιο του Υπατου Εκπροσώπου κ. Javier Solana και του Επιτρόπου κ. Patten τον Αύγουστο 2002.

Τον Ιούνιο 2003 το Συμβούλιο χαιρέτισε την εν λόγω ανακοίνωση ως μια καλή βάση για την ανάπτυξη ενός νέου φάσματος πολιτικών έναντι των χωρών αυτών, καθόρισε γενικότερους στόχους και αρχές και προσδιόρισε πιθανά κίνητρα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης τον Ιούνιο 2003 επικύρωσε τα συμπεράσματα του Συμβουλίου και ανέφερε ότι προσβλέπει στο έργο που έχουν αναλάβει τόσο το Συμβούλιο όσο και η Επιτροπή, να συνδέσουν τα διάφορα στοιχεία αυτών των πολιτικών.

Τον Ιούλιο 2003, η Επιτροπή κατέθεσε μια ανακοίνωση με τίτλο “Ανοίγοντας το δρόμο για ένα νέο μέσο γειννίας”² και συνέστησε μια επιχειρησιακή ομάδα για την Ευρύτερη Ευρώπη και μια διυπηρεσιακή ομάδα για την Ευρύτερη Ευρώπη. Τον Οκτώβριο 2003, το Συμβούλιο “κάλεσε την Επιτροπή με τη συμβολή, ενδεχομένως, του Υπατου Εκπροσώπου να υποβάλει με βάση τα συμπεράσματα του Ιουνίου, λεπτομερείς προτάσεις για τα σχετικά σχέδια δράσης στις αρχές του 2004, ώστε να προωθηθεί το θέμα αυτό έως τον Ιούνιο 2004.”. Το Συμβούλιο χαιρέτισε επίσης την ανακοίνωση για το νέο μέσο γειτονίας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου 2003 χαιρέτισε την πρόοδο που επιτεύχθηκε σχετικά με την πρωτοβουλία αυτή και παρότρυνε το Συμβούλιο και την Επιτροπή να τη συνεχίσουν, με στόχο να εξασφαλιστεί μια περιεκτική, ισορροπημένη και αναλογική προσέγγιση, η οποία να περιλαμβάνει και ένα χρηματοδοτικό μέσο.

Στη βάση αυτή, η Επιτροπή προέβη σε λεπτομερή ανάλυση των στοιχείων που θα μπορούσαν να περιληφθούν στην εν λόγω πρωτοβουλία, τόσο από άποψη ουσίας όσο και διαδικασίας. Η Επιτροπή παρουσίασε δύο προφορικές εκθέσεις προόδου στο Συμβούλιο, τον Οκτώβριο 2003 και τον Φεβρουάριο 2004, και συμμετείχε στις λεπτομερείς συζητήσεις στην Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων και στις σχετικές ομάδες εργασίας του Συμβουλίου, όσον αφορά τα πιθανά στοιχεία που θα περιληφθούν σε σχέδια δράσης της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ) με ορισμένες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της περιοχής της Μεσογείου. Τα τμήματα αυτών των σχεδίων δράσης που σχετίζονται με την αυξημένη πολιτική συνεργασία

¹ COM(2003) 104 τελικό της 11.3.2003.

² COM(2003) 393 τελικό της 1.7.2003.

και την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας έχουν τύχει επεξεργασίας και έχουν εγκριθεί από κοινού από τις υπηρεσίες της Επιτροπής και από τον Υπατο Εκπρόσωπο.

Η Επιτροπή πραγματοποίησε διερευνητικές συνομιλίες με τους εταίρους της Ανατολικής Ευρώπης και της Νότιας Μεσογείου³, οι οποίοι έχουν εν ισχύ συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας ή συμφωνίες σύνδεσης. Με τις συνομιλίες αυτές επιβεβαιώθηκε το ενδιαφέρον τους για την ΕΠΓ και εξακριβώθηκαν οι απόψεις τους σχετικά με τις προτεραιότητες που πρέπει να καλυφθούν με τα σχέδια δράσης. Υπάρχει η πρόθεση να επεκταθεί προοδευτικά η διαδικασία αυτή και σε άλλες χώρες, οι οποίες επί του παρόντος εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της πρωτοβουλίας αυτής, καθώς οι οικείες συμφωνίες προχωρούν από το στάδιο της υπογραφής στο στάδιο της επικύρωσης.

Ταυτόχρονα η Επιτροπή προέβη σε αξιολόγηση της παρούσας κατάστασης στις χώρες αυτές, όσον αφορά τα οικεία πολιτικά και οικονομικά συστήματα και τη συνεργασία τους με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η παρούσα ανακοίνωση αποσκοπεί να παρουσιάσει στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τα αποτελέσματα της εργασίας αυτής και να χαρτογραφήσει τα επόμενα βήματα για την προώθηση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας.

Αφότου εγκαινιάστηκε η πολιτική αυτή, η ΕΕ έχει τονίσει ότι προσφέρει ένα μέσο για την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και των χωρών εταίρων, διαφορετικό από τις δυνατότητες που έχουν στη διάθεσή τους οι ευρωπαϊκές χώρες βάσει του άρθρου 49 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στόχος της ΕΠΓ είναι να μοιραστούν τα οφέλη από τη διεύρυνση της ΕΕ το 2004 με τις γειτονικές χώρες ως προς την ενδυνάμωση της σταθερότητας, της ασφάλειας και της ευημερίας για όλους τους ενδιαφερομένους. Αποσκοπεί να αποτρέψει την εμφάνιση νέων διαχωριστικών γραμμών μεταξύ της διευρυμένης ΕΕ και των γειτόνων της και τους προσφέρει την ευκαιρία να συμμετέχουν σε διάφορες δραστηριότητες της ΕΕ, μέσω της μεγαλύτερης συνεργασίας στον πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα, καθώς και στον τομέα της ασφάλειας.

Η προτεινόμενη μέθοδος είναι, από κοινού με τις χώρες εταίρους, να καθοριστεί μια δέσμη προτεραιοτήτων, η υλοποίηση των οποίων θα τις φέρει πλησιέστερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι προτεραιότητες αυτές θα ενσωματωθούν σε από κοινού συμφωνημένα σχέδια δράσης, τα οποία θα καλύπτουν ορισμένους βασικούς τομείς για συγκεκριμένες ενέργειες: πολιτικό διάλογο και μεταρρύθμιση· εμπόριο και μέτρα προπαρασκευής των εταίρων για βαθμιαία συμμετοχή στην εσωτερική αγορά της ΕΕ· δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις· ενέργεια, μεταφορές, κοινωνία της πληροφορίας, περιβάλλον, έρευνα και καινοτομία· αλλά και κοινωνική πολιτική και επαφές μεταξύ των λαών.

Η προνομιακή σχέση με τους γείτονες θα οικοδομηθεί στην αμοιβαία προσήλωση σε κοινές αξίες, κυρίως στα πεδία του κράτους δικαίου, της χρηστής διακυβέρνησης, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, στην προώθηση σχέσεων καλής γειτονίας και στις αρχές της οικονομίας της αγοράς και της αειφόρου ανάπτυξης. Θα επιδιωχθεί επίσης να υπάρξουν δεσμεύσεις για ορισμένες ουσιαστικές πτυχές της εξωτερικής δράσης της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης ιδίως της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και της διασποράς όπλων μαζικής καταστροφής, καθώς και για την τήρηση του διεθνούς δικαίου και τις προσπάθειες για την επίτευξη διακανονισμού των συγκρούσεων.

---

³ Ισραήλ, Ιορδανία, Μολδαβία, Μαρόκο, Παλαιστινιακή Αρχή, Τυνησία και Ουκρανία.

Τα σχέδια δράσης θα αντλούν από μια κοινή δέσμη αρχών, αλλά θα διαφοροποιούνται, ανάλογα με την υφιστάμενη κατάσταση των σχέσεων με κάθε χώρα, με τις ανάγκες και τις ικανότητές της, καθώς και με τα κοινά συμφέροντα. Η στάθμη της φιλοδοξίας για τις σχέσεις της ΕΕ με τους γείτονές της θα λαμβάνει υπόψη την έκταση στην οποία πραγματικά συμμερίζονται τις αξίες αυτές.

Η πρόοδος στην επίτευξη των συμφωνημένων προτεραιοτήτων θα παρακολουθείται από τα όργανα που έχουν συσταθεί με τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας ή με τις συμφωνίες σύνδεσης. Η Επιτροπή θα υποβάλλει περιοδικά εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται. Με βάση την αξιολόγηση αυτή, η ΕΕ, από κοινού με τις χώρες εταίρους, θα επανεξετάζει το περιεχόμενο των σχεδίων δράσης και θα αποφασίζει σχετικά με την προσαρμογή και την ανανέωσή τους. Στη βάση αυτή, μπορούν επίσης να λαμβάνονται αποφάσεις σχετικά με το επόμενο βήμα στην εξέλιξη των διμερών σχέσεων, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας σύναψης νέων συμβατικών δεσμών. Οι δεσμοί αυτοί θα μπορούσαν να λαμβάνουν τη μορφή Ευρωπαϊκών Συμφωνιών Γειτονίας, το πεδίο εφαρμογής των οποίων θα καθορίζεται με βάση την πρόοδο που σημειώνεται στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων που προβλέπονται στα σχέδια δράσης.

Τα σχέδια δράσης θα υποβάλλονται από την Επιτροπή, με συμβολή του Υπατου Εκπροσώπου στα ζητήματα που σχετίζονται με την πολιτική συνεργασία και την ΚΕΠΠΑ, μετά από διερευνητικές συνομιλίες με τις ενδιαφερόμενες χώρες. Προτείνεται να εγκρίνονται από τα αντίστοιχα συμβούλια συνεργασίας ή σύνδεσης. Εάν κάποια από τις προτεινόμενες ενέργειες συνεπάγεται την ανάγκη νομοθετικών πράξεων ή επίσημων διαπραγματεύσεων, η Επιτροπή θα υποβάλλει τις αναγκαίες προτάσεις ή συστάσεις.

Τα σχέδια δράσης θα αποτελούν σημείο αναφοράς για τον προγραμματισμό της συνδρομής προς τις ενδιαφερόμενες χώρες. Η συνδρομή από τις υφιστάμενες πηγές θα συμπληρώνεται στο μέλλον με στήριξη από το Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας. Η παρούσα ανακοίνωση θέτει προς συζήτηση ένα περίγραμμα του εν λόγω μέσου, βασιζόμενη στην ανακοίνωση της Επιτροπής του Ιουλίου 2003. Εντωμεταξύ, εξελίσσονται Προγράμματα Γειτονίας μέσω των υφισταμένων μηχανισμών στήριξης. Η Επιτροπή επιδιώκει να προσφέρει στις γειτονικές χώρες πρόσθετη στήριξη με μέσα όπως η τεχνική βοήθεια και η αδελφοποίηση. Διεξάγει επίσης μια επισκόπηση των προγραμμάτων και αποκεντρωμένων οργανισμών της ΕΕ, όπου η συμμετοχή των γειτονικών χωρών ενδεχομένως είναι προς το συμφέρον και της διευρυμένης ΕΕ και των γειτονικών χωρών.

Η Ρωσία αποτελεί βασικό εταίρο της ΕΕ στην άμεση γειτονία της. Από κοινού, η Ρωσία και η ΕΕ έχουν αποφασίσει να αναπτύξουν περαιτέρω τη στρατηγική εταιρική σχέση τους μέσω της δημιουργίας τεσσάρων κοινών χώρων, όπως ορίστηκαν στη Σύνοδο Κορυφής της Αγίας Πετρούπολης τον Μάιο 2003.

Η Λευκορωσία και η ΕΕ θα είναι σε θέση να αναπτύξουν συμβατικούς δεσμούς, όταν η Λευκορωσία θα έχει εδραιώσει μια δημοκρατική μορφή κυβέρνησης, μετά από ελεύθερες και δίκαιες εκλογές. Τότε, θα είναι δυνατόν να επεκταθούν όλα τα οφέλη της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας στη Λευκορωσία. Εντωμεταξύ, η ΕΕ θα εξετάσει τρόπους ενίσχυσης της στήριξης προς την κοινωνία των πολιτών, με τους τρόπους που περιγράφονται παρακάτω.

Η ΕΕ προσβλέπει στην είσοδο της Λιβύης στη διαδικασία της Βαρκελώνης με βάση την πλήρη αποδοχή εκ μέρους της Λιβύης του κεκτημένου της Βαρκελώνης και την επίλυση των εκκρεμών διμερών ζητημάτων. Αυτό θα ανοίξει το δρόμο για την καθιέρωση κανονικών σχέσεων, ώστε η Λιβύη να μπορέσει να επωφεληθεί από την Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας.

Η παρούσα ανακοίνωση περιέχει συστάσεις σχετικά με τη συμπερίληψη των χωρών του Νότιου Καυκάσου στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας.

Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας θα ενισχύσει τις υφιστάμενες μορφές περιφερειακής και υποπεριφερειακής συνεργασίας και θα προσφέρει το πλαίσιο για την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Η ΕΠΓ θα ενισχύσει τη σταθερότητα και την ασφάλεια και θα συμβάλει στις προσπάθειες για την επίλυση συγκρούσεων. Το παρόν έγγραφο περιέχει συστάσεις σχετικά με την ανάπτυξη της περιφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης, ως μέσου για την αντιμετώπιση ορισμένων ζητημάτων που ανακύπτουν στα εξωτερικά σύνορα της διευρυμένης ΕΕ. Με την περαιτέρω ανάπτυξη διαφόρων μορφών διασυνοριακής συνεργασίας, στην οποία θα συμμετέχουν τοπικές και περιφερειακές αρχές, καθώς και μη κυβερνητικοί φορείς, η ΕΕ και οι εταίροι της μπορούν να εργαστούν από κοινού, για να εξασφαλιστεί ότι οι μεθοριακές περιφέρειες θα ωφεληθούν από τη διεύρυνση της ΕΕ κατά το 2004. Στο νότο, η ΕΠΓ θα ενθαρρύνει επίσης τους συμμετέχοντες να επωφεληθούν πλήρως από την Ευρωμεσογειακή Εταιρική Σχέση (διαδικασία της Βαρκελώνης), να προωθήσουν τις διασυνδέσεις και τα δίκτυα υποδομών, ιδίως ενεργειακών, και να αναπτύξουν νέες μορφές συνεργασίας με τους γείτονές τους. Η ΕΠΓ θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη της περιφερειακής ολοκλήρωσης, με βάση τα επιτεύγματα της Ευρωμεσογειακής Εταιρικής Σχέσης, ιδίως στον τομέα του εμπορίου. Θα ενισχύσει τις προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Ασφαλείας στη Μεσόγειο και στη Μέση Ανατολή.

Το όραμα της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας αφορά ένα κύκλο χωρών, οι οποίες συμπεριρίζονται τις θεμελιώδεις αξίες και τους στόχους της ΕΕ και οι οποίες συσφίγγουν διαρκώς τη σχέση τους, προχωρώντας πέρα από τη συνεργασία προς ένα σημαντικό βαθμό οικονομικής και πολιτικής ολοκλήρωσης. Αυτό θα αποφέρει τεράστια κέρδη σε όλους τους συμμετέχοντες από την άποψη της αυξημένης σταθερότητας, ασφάλειας και ευημερίας. Τα σχέδια δράσης, τα οποία θα καταρτιστούν με βάση τις αρχές που περιλαμβάνονται στην παρούσα ανακοίνωση, αποτελούν το πρώτο σημαντικό βήμα προς την υλοποίηση του οράματος αυτού. Τα σχέδια δράσης θα καθορίσουν την πορεία κατά τα προσεχή τρία έως πέντε έτη. Το επόμενο βήμα θα μπορούσε να συνίσταται στη διαπραγμάτευση Ευρωπαϊκών Συμφωνιών Γειτονίας, οι οποίες θα αντικαταστήσουν την παρούσα γενεά διμερών συμφωνιών, όταν υλοποιηθούν οι προτεραιότητες των σχεδίων δράσης. Η πρόοδος που πραγματοποιείται με τον τρόπο αυτό θα δώσει τη δυνατότητα στην ΕΕ και στους εταίρους της να συμφωνήσουν σε πιο μακροπρόθεσμους στόχους για την περαιτέρω ανάπτυξη των σχέσεων κατά τα προσεχή έτη.

Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο να εξετάσει την προσέγγιση που σκιαγραφείται στην παρούσα ανακοίνωση και να συναγάγει συμπεράσματα σχετικά με τον τρόπο προώθησης της πρωτοβουλίας αυτής, ασχολούμενο με την ουσία των ενδεχόμενων σχεδίων δράσης και με τις χώρες με τις οποίες θα πρέπει να συναφθούν, έχοντας κατά νου την προσήλωση σε κοινές αξίες. Στη βάση αυτή, η Επιτροπή, με τη συμμετοχή αντιπροσώπων της Προεδρίας και του Υπατού Εκπροσώπου, είναι έτοιμη να ολοκληρώσει τις διερευνητικές συνομιλίες με τις χώρες που θα προσδιοριστούν και να υποβάλει σχέδια σχεδίων δράσης. Προτείνει να εγκρίνονται τα εν λόγω σχέδια δράσης από τα αντίστοιχα Συμβούλια Συνεργασίας ή Σύνδεσης. Είναι επίσης έτοιμη να αρχίσει τις προετοιμασίες με ορισμένες άλλες χώρες, οι οποίες αναφέρονται στην παρούσα ανακοίνωση και στις οποίες εφαρμόζεται η πρωτοβουλία αυτή.

Πολιτική γειτονίας για μια Ευρωπαϊκή Ένωση που δρα με συνέπεια και αποτελεσματικότητα στον κόσμο

Μια περιεκτική πολιτική γειτονίας, η οποία θα ενσωματώνει τις σχετικές συνιστώσες και από τους τρεις «πυλώνες» της σημερινής διάρθρωσης της Ένωσης, θα δώσει τη δυνατότητα στις γειτονικές χώρες να μοιραστούν τα οφέλη της διεύρυνσης της ΕΕ από την άποψη της σταθερότητας, της ασφάλειας και της ευημερίας. Η άποψη αυτή αντικατοπτρίζεται στις προπαρασκευαστικές εργασίες για την έγκριση της Συνταγματικής Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η σημασία της πολιτικής γειτονίας τονίζεται επίσης στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφαλείας, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2003 και η οποία αναφέρει ότι καθήκον της ΕΕ είναι «να συμβάλει ιδιαίτερα στη σταθερότητα και τη χρηστή διακυβέρνηση στην άμεση γειτονία μας [και] να προωθήσει ένα κύκλο καλώς κυβερνωμένων χωρών στα ανατολικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα σύνορα της Μεσογείου, με τις οποίες μπορούμε να έχουμε στενές σχέσεις συνεργασίας».

Η ΕΠΓ αποσκοπεί να δώσει νέα ώθηση στη συνεργασία με τους γείτονες της ΕΕ μετά τη διεύρυνση. Οι σχέσεις με τις χώρες εταίρους θα εμπλουτιστούν, αντλώντας κατά περίπτωση από την εμπειρία που αποκτήθηκε με τη στήριξη της διαδικασίας πολιτικής και οικονομικής μετάβασης, καθώς και της οικονομικής ανάπτυξης και του εκσυγχρονισμού των νέων κρατών μελών και των υποψηφίων χωρών.

Η ΕΠΓ θα ενισχύσει τη συμβολή της ΕΕ στην προώθηση του διακανονισμού περιφερειακών συγκρούσεων. Η ΕΠΓ μπορεί επίσης να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης στον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων, ιδίως στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) και όλων των μορφών λαθραίας διακίνησης, καθώς και σε σχέση με ζητήματα συναφή με τη μετανάστευση. Είναι σημαντικό για την ΕΕ και τους εταίρους της να σκοπεύουν στον υψηλότερο βαθμό συμπληρωματικότητας και συνεργίας στους διάφορους τομείς της συνεργασίας τους.

Η ΕΕ και η Ρωσία αποφάσισαν να αναπτύξουν τη στρατηγική εταιρική σχέση τους με τη δημιουργία τεσσάρων κοινών χώρων, όπως συμφωνήθηκε στη Σύνοδο Κορυφής της Αγίας Πετρούπολης τον Μάιο 2003⁴. Η Ρωσία και η διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση ανήκουν η κάθε μία στη γειτονία της άλλης. Είναι προς το κοινό συμφέρον μας να αντλήσουμε από τα στοιχεία της ΕΠΓ, για να εμπλουτιστούν οι εργασίες σχετικά με τους κοινούς χώρους, ιδίως στους τομείς της διασυνοριακής και της υποπεριφερειακής συνεργασίας. Η ΕΕ και η Ρωσία χρειάζεται να συνεργαστούν, ως γείτονες, για τα θέματα που ενδιαφέρουν και τους δύο. Η Επιτροπή συνιστά να προσφερθεί στήριξη στη Ρωσία για την υλοποίηση των σχετικών τμημάτων της στρατηγικής εταιρικής σχέσης από το προτεινόμενο Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας, επιπλέον των υφισταμένων μορφών στήριξης.

⁴

Πρόκειται για: τον κοινό οικονομικό χώρο, (που περιλαμβάνει, και μάλιστα με ειδική μνεία, το περιβάλλον και την ενέργεια), ένα κοινό χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ένα χώρο συνεργασίας στον τομέα της εξωτερικής ασφάλειας, καθώς και ένα χώρο έρευνας και εκπαίδευσης, που περιλαμβάνει τις πολιτιστικές πτυχές. Ο ενεργειακός διάλογος ΕΕ-Ρωσίας αποτελεί βασικό στοιχείο της γενικότερης σχέσης τους.

Όσον αφορά τις χώρες της Μεσογείου, η ΕΠΓ θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης για τη Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή. Η υλοποίηση της Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης για τις Μεσογειακές Χώρες πρέπει να βασιστεί στην υλοποίηση της ΕΠΓ. Η ίδια η ΕΠΓ θα υλοποιηθεί μέσω της διαδικασίας της Βαρκελώνης και των συμφωνιών σύνδεσης με κάθε χώρα εταίρο.

Κατά την εφαρμογή της ΕΠΓ είναι ύψιστης σημασίας να ενεργούν τα θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη με συνεπή και συνεκτικό τρόπο.

Γεωγραφική κάλυψη

Η ΕΠΓ απευθύνεται στους υφιστάμενους γείτονες της ΕΕ και σε εκείνους που βρέθηκαν πλησιέστερα στην ΕΕ λόγω της διεύρυνσης. Στην Ευρώπη αυτό αφορά τη Ρωσία, την Ουκρανία, τη Λευκορωσία και τη Μολδαβία. Η ΕΕ και η Ρωσία αποφάσισαν να αναπτύξουν περαιτέρω τη στρατηγική εταιρική σχέση τους μέσω της δημιουργίας τεσσάρων κοινών χώρων, όπως ορίστηκαν στη Σύνοδο Κορυφής της Αγίας Πετρούπολης το 2003⁵. Στην περιοχή της Μεσογείου, η ΕΠΓ αφορά όλες τις εκτός ΕΕ χώρες που συμμετέχουν στην Ευρωμεσογειακή Εταιρική Σχέση (διαδικασία της Βαρκελώνης) με εξαίρεση την Τουρκία⁶, η οποία συνεχίζει τις σχέσεις της με την ΕΕ σε προενταξιακό πλαίσιο. Η Επιτροπή συνιστά επίσης να συμπεριληφθούν η Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και η Γεωργία στο πεδίο εφαρμογής της ΕΠΓ⁷.

Διερευνητικές συνομιλίες για τον προσδιορισμό στοιχείων που θα συμπεριληφθούν σε πιθανά σχέδια δράσης έχουν αρχίσει με εταίρους που διαθέτουν εν ισχύ συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας ή συμφωνίες σύνδεσης⁸. Εκθέσεις σχετικά με την παρούσα κατάσταση στις χώρες αυτές και με τη συνεργασία τους με την ΕΕ επισυνάπτονται στην παρούσα ανακοίνωση.

Η κατάρτιση σχεδίων δράσης με τους άλλους γείτονες θα αρχίσει, μόλις υποβληθούν τα σχέδια που τώρα βρίσκονται στο στάδιο της προπαρασκευής. Η Επιτροπή εισηγείται να αρχίσει να διερευνά κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2004 τη δυνατότητα κατάρτισης σχεδίων δράσης με τις χώρες της Μεσογείου, οι οποίες έχουν οι ίδιες επικυρώσει συμφωνίες σύνδεσης, δηλαδή την Αίγυπτο και το Λίβανο. Θα μπορούσαν να αρχίσουν διερευνητικές συνομιλίες και με άλλες χώρες της περιοχής, μόλις φθάσουν σε παρόμοιο στάδιο οι ενδεχόμενοι συμβατικοί δεσμοί τους με την ΕΕ. Η Προεδρία και η Γραμματεία θα συμμετάσχουν πλήρως στη διαδικασία αυτή και θα γίνουν διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη για το χρονοδιάγραμμα και το περιεχόμενο πιθανών συμπληρωματικών σχεδίων δράσης.

ΕΠΓ και υφιστάμενα μέσα

Οι σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και των περισσότερων χωρών που συμμετέχουν στην ΕΠΓ είναι ήδη εξαιρετικά ανεπτυγμένες. Στην Ανατολική Ευρώπη, οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας προσφέρουν τη βάση για συμβατικές σχέσεις. Στη Μεσόγειο, η

---

⁵ Πρβλ. την πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις σχέσεις με τη Ρωσία, COM(2004) 106 της 9ης Φεβρουαρίου 2004, καθώς και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 24ης Φεβρουαρίου 2004.

⁶ Αλγερία, Αίγυπτος, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανος, Λιβύη, Μαρόκο, Συρία, Τυνησία, καθώς και η Παλαιστινιακή Αρχή.

⁷ Βλέπε κατωτέρω τμήμα (3)

⁸ Ισραήλ, Ιορδανία, Μολδαβία, Μαρόκο, Παλαιστινιακή Αρχή, Τυνησία και Ουκρανία.

Ευρωμεσογειακή Εταιρική Σχέση («διαδικασία Βαρκελώνης») προσφέρει ένα περιφερειακό πλαίσιο συνεργασίας, το οποίο συμπληρώνεται από ένα δίκτυο συμφωνιών σύνδεσης.

Οι συμφωνίες αυτές επιτρέπουν την ανάπτυξη της συνεργασίας και της οικονομικής ολοκλήρωσης σε ένα ευρύ φάσμα πεδίων. Το πλήρες δυναμικό των εν λόγω συμφωνιών δεν έχει ακόμη υλοποιηθεί. Η ΕΠΓ δείχνει το δρόμο για αυξημένη συνεργασία σε ένα αριθμό επακριβώς καθορισμένων πεδίων, ώστε, αρχικά, να δοθεί η δυνατότητα στην ΕΕ και τους εταίρους της να αντλήσουν όλα τα οφέλη από τις ήδη υπάρχουσες δομές. Προς τούτο, τα σχέδια δράσης θα καθορίζουν βασικές προτεραιότητες που θα πρέπει να καλυφθούν κατά τα προσεχή έτη. Η πρόοδος θα παρακολουθείται προσεκτικά στις επιτροπές και υποεπιτροπές που έχουν συσταθεί βάσει των συμφωνιών και στις κατάλληλες δομές διαλόγου. Ο καθορισμός και η επίτευξη των προτεραιοτήτων αυτών θα αποτελέσει ένα σημαντικό πρώτο βήμα προς την υλοποίηση των φιλόδοξων στόχων που τέθηκαν με την ανακοίνωση της Επιτροπής του Μαρτίου 2003.

Κοινό κτήμα

Η ΕΠΓ αποτελεί μια προσφορά της ΕΕ προς τους εταίρους της, στην οποία αυτοί έχουν ανταποκριθεί με αξιοσημείωτο ενδιαφέρον και προσήλωση. Η αντίληψη ότι η διαδικασία αποτελεί κοινό κτήμα, βασιζόμενη στη συνείδηση ύπαρξης κοινών αξιών και συμφερόντων, είναι ουσιαστικής σημασίας. Η ΕΕ δεν επιδιώκει να επιβάλει προτεραιότητες ή όρους στους εταίρους της. Τα σχέδια δράσης εξαρτώνται, για την επιτυχία τους, στη σαφή αναγνώριση αμοιβαίων συμφερόντων για την αντιμετώπιση μιας δέσμης θεμάτων προτεραιότητας. Δεν τίθεται θέμα να ζητηθεί από τους εταίρους να αποδεχθούν μια προκαθορισμένη δέσμη προτεραιοτήτων. Οι προτεραιότητες θα καθορίζονται με κοινή συναίνεση και έτσι θα διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Η κύρωση των σχεδίων αυτών από τα ανώτατα όργανα που προβλέπουν οι υφιστάμενες συμφωνίες θα δώσει πρόσθετη βαρύτητα στις συμφωνημένες προτεραιότητες δράσης.

Η φιλοδοξία και ο ρυθμός ανάπτυξης των σχέσεων της ΕΕ με κάθε χώρα εταίρο θα εξαρτάται από το βαθμό της προσήλωσής της σε κοινές αξίες, καθώς και από τη βούληση και την ικανότητά της να υλοποιήσει τις συμφωνημένες προτεραιότητες.

Διαφοροποίηση

Αφετηρία για τα σχέδια δράσης αποτελεί μια κοινή δέσμη θεμάτων, η οποία αντιστοιχεί στους στόχους της ΕΠΓ. Ωστόσο, η σύνταξη ενός σχεδίου δράσης και οι προτεραιότητες που συμφωνούνται με κάθε εταίρο θα εξαρτώνται από τις ιδιαίτερες περιστάσεις. Αυτές διαφέρουν όσον αφορά τη γεωγραφική θέση, την πολιτική και οικονομική κατάσταση, τις σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση και με τις γειτονικές χώρες, τα προγράμματα μεταρρυθμίσεων, ενδεχομένως, τις ανάγκες και ικανότητες, καθώς και τα συμφέροντα, όπως γίνονται αντιληπτά στο πλαίσιο της ΕΠΓ. Έτσι, τα σχέδια δράσης με κάθε εταίρο θα διαφοροποιούνται.

Η διαφοροποίηση θα πρέπει ταυτόχρονα να βασίζεται σε σαφή προσήλωση στις κοινές αξίες και να είναι συμβατή με μια συνεκτική περιφερειακή προσέγγιση, ιδίως όπου η μεγαλύτερη περιφερειακή συνεργασία μπορεί να αποφέρει σαφή οφέλη.

Προστιθέμενη αξία

Η ΕΠΓ αποφέρει προστιθέμενη αξία, η οποία υπερβαίνει την υφιστάμενη συνεργασία, τόσο στις χώρες εταίρους όσο και στην ΕΕ. Αυτή η προστιθέμενη αξία έχει διάφορες μορφές:

1. Η ΕΠΓ παρέχει ένα μέσο για αυξημένη και περισσότερο εστιασμένη πολιτική προσέγγιση της ΕΕ προς τις γειτονικές χώρες, η οποία συγκεντρώνει τα κυριότερα μέσα που έχει στη διάθεσή της η Ένωση και τα κράτη μέλη της. Θα συμβάλει στην περαιτέρω προώθηση και υποστήριξη των στόχων εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ.
2. Η ίδια η υλοποίηση της ΕΠΓ φέρνει την προοπτική της μετακίνησης πέρα από τη συνεργασία σε ένα σημαντικό βαθμό ολοκλήρωσης, όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση του Μαρτίου 2003, μεταξύ άλλων και μέσω κάποιας συμμετοχής των χωρών εταίρων στην εσωτερική αγορά της ΕΕ. Θα αποτρέψει επίσης οποιαδήποτε αίσθηση αποκλεισμού, η οποία διαφορετικά θα προέκυπτε από τη διεύρυνση, και θα προσφέρει μια ευκαιρία συμμετοχής στα οφέλη της. Θα καθορίσει τους τρόπους και τα μέσα, με τα οποία οι χώρες εταίροι συμμετέχουν προοδευτικά σε βασικές πλευρές των πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ.
3. Η ΕΠΓ θα αναβαθμίσει το εύρος και την ένταση της πολιτικής συνεργασίας με τις χώρες εταίρους και θα την καταστήσει περισσότερο αποτελεσματική.
4. Η ΕΠΓ θα ενθαρρύνει μεταρρυθμίσεις, οι οποίες θα αποφέρουν οφέλη από την άποψη της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Η σύγκλιση της οικονομικής νομοθεσίας, το αμοιβαίο άνοιγμα των οικονομιών των εταίρων και η συνεχής μείωση των εμπορικών φραγμών θα τονώσει τις επενδύσεις και τη μεγέθυνση και θα μειώσει την ανεργία.
5. Η ΕΠΓ θα παράσχει κίνητρα για την επίλυση εκκρεμών ζητημάτων, τα οποία έχουν ανακύψει στις διμερείς σχέσεις. Τα σχετικά ζητήματα διαφέρουν από χώρα σε χώρα.
6. Τα σχέδια δράσης θα καθορίσουν προτεραιότητες και θα αποτελέσουν το επίκεντρο για την υλοποίηση των υφισταμένων συμφωνιών. Θα περιλαμβάνουν «παραδοτέα» που έχουν σημασία για την ΕΕ και την αντίστοιχη χώρα στους διάφορους τομείς που καλύπτονται από τις συμφωνίες.
7. Η Επιτροπή θα προτείνει τη σύσταση από το 2007 ενός νέου χρηματοδοτικού μέσου, του Ευρωπαϊκού Μέσου Γειτονίας, το οποίο θα καλύπτει ειδικούς τομείς συνεργασίας, ιδίως τη διασυνοριακή συνεργασία, *επιπλέον* των τομέων που καλύπτονται από τα υφιστάμενα μέσα ή τους διαδόχους τους. Όλοι οι εταίροι στην ΕΠΓ θα είναι επιλέξιμοι για στήριξη στο πλαίσιο του μέσου αυτού. Εντωμεταξύ, για την περίοδο 2004-2006, τα προγράμματα γειτονίας θα προσφέρουν προστιθέμενη αξία στη διασυνοριακή, υπερεθνική και περιφερειακή συνεργασία.
8. Η Επιτροπή έχει προτείνει να αυξηθούν σημαντικά με τις νέες δημοσιονομικές προοπτικές τα ποσά για τα υφιστάμενα ταμεία ή τους διαδόχους τους, ανάλογα με την προτεραιότητα που δίνει η ΕΕ στην ΕΠΓ.
9. Η Επιτροπή εξετάζει τις δυνατότητες βαθμιαίου ανοίγματος ορισμένων κοινοτικών προγραμμάτων, τα οποία προωθούν τη δημιουργία πολιτιστικών, εκπαιδευτικών, περιβαλλοντικών, τεχνικών και επιστημονικών δεσμών.

10. Η ΕΠΓ θα παρέχει στήριξη, συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής βοήθειας και της αδελφοποίησης, για τους εταίρους που επιθυμούν να πληρούν τους κανόνες και τα πρότυπα της ΕΕ.
11. Θα δημιουργηθούν νέοι συμβατικοί δεσμοί, με τη μορφή Ευρωπαϊκών Συμφωνιών Γειτονίας, το πεδίο εφαρμογής των οποίων θα καθορίζεται με βάση αξιολόγηση εκ μέρους της Επιτροπής της προόδου στην επίτευξη των προτεραιοτήτων που προβλέπονται στα σχέδια δράσης.

Όλα μαζί, τα κίνητρα αυτά παρέχουν σημαντική προστιθέμενη αξία στις συμμετέχουσες χώρες. Όταν η διαδικασία παρακολούθησης αποδεικνύει σημαντική πρόοδο στην επίτευξη των προτεραιοτήτων που έχουν καθοριστεί, τα κίνητρα αυτά μπορούν να αναθεωρούνται, με στόχο να γίνουν περαιτέρω βήματα στην πορεία για μεγαλύτερη ενσωμάτωση στην εσωτερική αγορά και στις άλλες βασικές πολιτικές της ΕΕ. Πρόκειται για δυναμική διαδικασία, στην οποία τα σχέδια δράσης αποτελούν ένα σημαντικό πρώτο βήμα.

Προτεραιότητες για δράση

Τα σχέδια δράσης θα καλύπτουν δύο ευρύτερους τομείς: πρώτον, δεσμεύσεις για συγκεκριμένες ενέργειες, οι οποίες επιβεβαιώνουν ή ενισχύουν την προσήλωση σε κοινές αξίες και σε ορισμένους στόχους στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας· δεύτερον, δεσμεύσεις για ενέργειες, οι οποίες θα φέρουν τις χώρες εταίρους πλησιέστερα προς την ΕΕ σε ορισμένα πεδία προτεραιότητας. Αυτές οι προτεραιότητες για δράση θα είναι όσο το δυνατόν ακριβέστερες, ανάλογα με το επίμαχο ζήτημα, και έτσι θα αποτελούν μέτρο σύγκρισης που θα μπορεί να παρακολουθείται και να αξιολογείται. Οι εταίροι θα μπορούν, για παράδειγμα, να προχωρήσουν προς την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, λαμβάνοντας μέτρα για την άρση συγκεκριμένων τεχνικών εμποδίων, τα οποία θα προσδιορίζονται στα σχέδια δράσης.

Τα σχέδια δράσης θα προσδιορίζουν βασικές ενέργειες σε περιορισμένο αριθμό πεδίων, οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ιδιαίτερα υψηλής προτεραιότητας, καθώς και ενέργειες σε ένα ευρύτερο φάσμα πεδίων, οι οποίες θα αντιστοιχούν στο πεδίο εφαρμογής των εν ισχύ διμερών συμφωνιών. Θα υπάρχει σαφής χρονικός ορίζοντας για την αντιμετώπιση αυτών των διαφορετικών προτεραιοτήτων.

Παρακολούθηση

Η παρακολούθηση θα πραγματοποιείται στο πλαίσιο των οργάνων που έχουν συσταθεί βάσει των συμφωνιών εταιρικής σχέσης και συνεργασίας ή των συμφωνιών σύνδεσης. Τα όργανα αυτά έχουν το πλεονέκτημα ότι συγκεντρώνουν αντιπροσώπους των χωρών εταίρων, των κρατών μελών, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Γραμματείας του Συμβουλίου. Η παρακολούθηση στο πλαίσιο αυτό θα ενισχύσει την αίσθηση ότι πρόκειται για κοινό κτήμα. Θα ζητηθεί από τις χώρες εταίρους να παρέχουν λεπτομερείς πληροφορίες ως βάση για την εν λόγω κοινή παρακολούθηση. Οι υποεπιτροπές, οι οποίες θα εστιάζουν σε συγκεκριμένα ζητήματα, καθώς και τα βήματα οικονομικού διαλόγου, θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για την παρακολούθηση.

Η Επιτροπή θα συντάσσει περιοδικές εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο και με τους τομείς που απαιτούν περαιτέρω προσπάθειες, λαμβάνοντας υπόψη αξιολογήσεις που θα έχουν πραγματοποιηθεί από τις αρχές της χώρας εταίρου. Τα σχέδια δράσης θα επανεξετάζονται και πιθανόν θα προσαρμόζονται με βάση την πρόοδο που θα έχει επιτευχθεί στην κάλυψη των

προτεραιοτήτων δράσης. Προτείνεται να συντάσσεται από την Επιτροπή «ενδιάμεση» έκθεση, με συμβολή του Υπατου Εκπροσώπου για τα ζητήματα που σχετίζονται με την πολιτική συνεργασία και την ΚΕΠΠΑ, εντός δύο ετών από την έγκριση του σχεδίου δράσης και μια ακόμη έκθεση εντός τριών ετών. Οι εκθέσεις αυτές μπορούν να χρησιμεύσουν ως βάση για το Συμβούλιο, προκειμένου να αποφασίσει το επόμενο βήμα στους συμβατικούς δεσμούς με κάθε χώρα εταίρο. Οι δεσμοί αυτοί μπορούν να λαμβάνουν τη μορφή Ευρωπαϊκών Συμφωνιών Γειτονίας, των οποίων το πεδίο εφαρμογής θα καθορίζεται ανάλογα με την πρόοδο στην επίτευξη των προτεραιοτήτων που προβλέπονται στα σχέδια δράσης.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΛΛΩΝ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Στην παρούσα ενότητα η Επιτροπή εξετάζει την κατάσταση όσον αφορά ορισμένες άλλες χώρες που γειτνιάζουν με τη διευρυμένη ΕΕ.

Νότιος Καύκασος

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ισχυρό ενδιαφέρον για τη σταθερότητα και την ανάπτυξη του Νοτίου Καυκάσου. Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφαλείας, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο 2003, αναφέρει ρητά τον Νότιο Καύκασο ως μία από τις περιφέρειες, στις οποίες η ΕΕ πρέπει να επιδείξει «ισχυρότερο και ενεργότερο ενδιαφέρον».

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε διαβούλευση με τον Υπατο Εκπρόσωπο και λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις του Ειδικού Εντεταλμένου της ΕΕ, καθώς και την άποψη που διατύπωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁹, συνιστά να ληφθεί απόφαση από το Συμβούλιο, ώστε να συμπεριληφθούν η Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και η Γεωργία στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας. Σε κάθε χώρα πρέπει να δοθούν ίσες ευκαιρίες να αναπτύξει στο πλαίσιο αυτό τους δεσμούς της με την ΕΕ. Η ΕΕ πρέπει να εξετάσει τη δυνατότητα κατάρτισης στο μέλλον σχεδίων δράσης με τις χώρες αυτές, κρίνοντας με βάση τα θετικά και αρνητικά στοιχεία καθεμιάς. Έχοντας αυτό υπόψη, η Επιτροπή θα υποβάλει εκθέσεις προς το Συμβούλιο σχετικά με την επιτευχθείσα από κάθε χώρα πρόοδο όσον αφορά την ενίσχυση της δημοκρατίας, το κράτος δικαίου και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ΕΕ επιθυμεί να δει ενισχυμένη, αξιόπιστη και σταθερή προσήλωση στη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και πρόοδο προς την ανάπτυξη οικονομίας της αγοράς. Αυτές οι κοινές αξίες επίσης αποτελούν τη βάση της συμμετοχής της Αρμενίας, του Αζερμπαϊτζάν και της Γεωργίας στο Συμβούλιο της Ευρώπης και στον ΟΑΣΕ. Χρειάζεται να καταβληθούν αυξημένες προσπάθειες για την προώθηση του διακανονισμού των συγκρούσεων στην περιοχή και για την ανάπτυξη σχέσεων καλής γειτονίας. Χρειάζεται να γίνουν συγκεκριμένα βήματα από κάθε μία από τις τρεις χώρες για την επίτευξη περαιτέρω προόδου στην υλοποίηση των αντίστοιχων συμφωνιών εταιρικής σχέσης και συνεργασίας, ιδίως για την ενδυνάμωση του κράτους δικαίου και την προώθηση του διακανονισμού των συγκρούσεων. Η ΕΠΓ θα ενισχύσει τη συμβολή της ΕΕ στην προώθηση των στόχων αυτών.

Για να βοηθήσει την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και τη Γεωργία να προετοιμαστούν για περαιτέρω ενισχυμένη συνεργασία με την ΕΕ, η ΕΕ είναι πρόθυμη να στηρίξει αξιόπιστες, συγκεκριμένες και σταθερές μεταρρυθμιστικές προσπάθειες, ιδίως στους προαναφερθέντες

---

⁹ Πρβλ. Ψήφισμα του Κοινοβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2004 σχετικά με την «πολιτική της ΕΕ έναντι του Νοτίου Καυκάσου».

τομείς προτεραιότητας, με πρόσθετα μέσα συνδρομής. Πρέπει επίσης να αναπτυχθεί η συνεργασία στον τομέα της ενέργειας, καθόσον ο Νότιος Καύκασος είναι μια σημαντική περιφέρεια τόσο για την παραγωγή (η λεκάνη της Κασπίας) όσο και για τη διαμετακόμιση της ενέργειας.

Λευκορωσία

Η ανακοίνωση της Επιτροπής του Μαρτίου 2003 σχετικά με την ευρύτερη Ευρώπη σημειώνει ότι «η ΕΕ πρέπει να επιδιώξει να δεσμεύσει τη Λευκορωσία σε μια μετρήσιμη, βήμα με βήμα διαδικασία, επικεντρωμένη στη δημιουργία των συνθηκών για ελεύθερες και δίκαιες εκλογές και, μόλις αυτό επιτευχθεί, στην ένταξη της Λευκορωσίας στην πολιτική γειτνίασης, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δέσμευση της ΕΕ για κοινές και δημοκρατικές αξίες».

Ο μακροπρόθεσμος στόχος της ΕΕ είναι να αποτελεί η Λευκορωσία ένα δημοκρατικό, σταθερό, αξιόπιστο και όλο και πιο πολύ ευημερούντα εταίρο, με τον οποίο η διευρυμένη ΕΕ θα μοιράζεται όχι μόνο κοινά σύνορα, αλλά και μια κοινή ημερήσια διάταξη καθοδηγούμενη από κοινές αξίες.

Μέσω της ΕΠΓ, η ΕΕ θα ενισχύσει τις διαρκείς δεσμεύσεις της για τη στήριξη της δημοκρατικής εξέλιξης στη Λευκορωσία. Όταν πραγματοποιηθούν θεμελιώδεις πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις, θα είναι δυνατό να αξιοποιήσει πλήρως η Λευκορωσία την ΕΠΓ.

Επί του παρόντος ωστόσο, στη Λευκορωσία υπάρχει ένα αυταρχικό σύστημα. Οι εκλογές από το 1996 δεν πληρούν τα διεθνή δημοκρατικά πρότυπα και απουσιάζουν οι δημοκρατικές δομές. Υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν είναι ακόμη δυνατό να προσφερθούν στη Λευκορωσία τα πλήρη οφέλη της ΕΠΓ.

Η ΕΕ θα υποστηρίξει τη διενέργεια δημοκρατικών κοινοβουλευτικών εκλογών το φθινόπωρο, εργαζόμενη σε συντονισμό με τον ΟΑΣΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης, καθώς και αυξάνοντας το επίπεδο των γνώσεων για τις κοινοτικές πολιτικές και τη συνδρομή από την οποία επωφελούνται οι πολίτες της Λευκορωσίας. Θα επιβεβαιώσει επίσης την προοπτική στενότερων σχέσεων, στο πλαίσιο και της ΕΠΓ, υπό τον όρο ότι θα υλοποιηθούν θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις. Αυτό θα δώσει ένα ορατό σήμα στον πληθυσμό της Λευκορωσίας, με την παρουσίαση των ωφελημάτων που είναι διαθέσιμα για τη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών και του εκδημοκρατισμού, της περιφερειακής και ανθρωπιστικής συνεργασίας, των προγραμμάτων γειτονίας και της διευκόλυνσης των μετακινήσεων στις μεθοριακές περιοχές.

Εάν υπάρξουν σημαντικές θετικές εξελίξεις στον εκδημοκρατισμό της Λευκορωσίας, υπάρχει περιθώριο για ενεργότερη συνεργασία με τις αρχές της Λευκορωσίας σε πολιτικό επίπεδο. Θα μπορούσαν να ενταθούν οι επαφές μεταξύ υπαλλήλων σε τεχνικό επίπεδο και να επαναληφθούν οι επαφές σε ανώτερο επίπεδο, όπως η τρόικα των περιφερειακών διευθυντών. Η διευκόλυνση των μετακινήσεων για τους πολίτες της Λευκορωσίας θα μπορούσε να εξεταστεί παράλληλα με τη στήριξη επαφών μεταξύ λαών μέσω των προγραμμάτων συνδρομής της ΕΕ.

Η Επιτροπή προτείνει επίσης να ενισχυθεί η συνδρομή της ΕΕ προς τη Λευκορωσία με σαφές επίκεντρο την κοινωνία των πολιτών. Μπορούν να γίνουν περισσότερα στους τομείς που επιβεβαιώθηκαν με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου το 1997, ιδίως για τη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών, του εκδημοκρατισμού, των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης, της

ανακούφισης των προβλημάτων στις περιοχές που επλήγησαν από την καταστροφή του Τσερνομπίλ, της ανθρωπιστικής βοήθειας, καθώς και της περιφερειακής συνεργασίας.

Η Λευκορωσία είναι ήδη επιλέξιμη για συμμετοχή σε τρία από τα Προγράμματα Γειτονίας (Βαλτική Θάλασσα, Λετονία-Λιθουανία-Λευκορωσία, Πολωνία-Ουκρανία-Λευκορωσία). Η Λευκορωσία θα είναι επίσης επιλέξιμη στο πλαίσιο του νέου Ευρωπαϊκού Μέσου Γειτονίας (EMΓ).

Λιβύη

Η ανακοίνωση της Επιτροπής του Μαρτίου 2003 ανέφερε ότι η ΕΕ πρέπει να εξετάσει τρόπους για την ενσωμάτωση της Λιβύης στην πολιτική γειτονίας. Η ΕΕ σήμερα δεν έχει συμβατικές σχέσεις με τη Λιβύη¹⁰. Τον Απρίλιο του 1999, ύστερα από την αναστολή των κυρώσεων του ΟΗΕ, η Λιβύη απέκτησε καθεστώς παρατηρητή στη διαδικασία της Βαρκελώνης και κλήθηκε να γίνει πλήρες μέλος ύστερα από την οριστική άρση των κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και μόλις η Λιβύη αποδεχθεί πλήρως το «κεκτημένο» της Βαρκελώνης.

Η Λιβύη πρόσφατα ανήγγειλε ότι είναι έτοιμη να προχωρήσει στη συμμετοχή της ως πλήρους μέλους στη διαδικασία της Βαρκελώνης. Αυτό το θετικό βήμα πρέπει να επιβεβαιωθεί επίσης από τη Λιβύη και να ακολουθηθεί από βήματα προς την αποδοχή του κεκτημένου της Βαρκελώνης. Η πρόοδος προς την πλήρη συμμετοχή στη διαδικασία της Βαρκελώνης δεν θα μπορέσει να υπερβεί το διερευνητικό στάδιο χωρίς την επίλυση των εκκρεμών διμερών ζητημάτων με τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Η πλήρης ένταξη στη διαδικασία της Βαρκελώνης είναι το πρώτο βήμα για τη σύναψη νέων σχέσεων με την ΕΕ, οι οποίες περιλαμβάνουν τη διαπραγμάτευση μιας συμφωνίας σύνδεσης. Εάν αυτό επιτευχθεί και μόλις υπάρξουν συμβατικές ρυθμίσεις με την ΕΕ, η συμμετοχή στην ΕΠΓ θα επιτρέψει την περαιτέρω ανάπτυξη των σχέσεων της ΕΕ με τη Λιβύη, όπως και με όλες τις άλλες χώρες που συμμετέχουν στη διαδικασία της Βαρκελώνης.

ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ

Προσήλωση σε κοινές αξίες

Η Ένωση είναι θεμελιωμένη στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι αξίες αυτές είναι κοινές για τα κράτη μέλη σε μια κοινωνία πλουραλισμού, ανοχής, δικαιοσύνης, αλληλεγγύης και μη διάκρισης. Στόχος της Ένωσης είναι να προωθήσει την ειρήνη, τις αξίες της και την ευημερία των λαών της. Στις σχέσεις της με τον ευρύτερο κόσμο, αποσκοπεί στην υποστήριξη και προώθηση των αξιών αυτών.

Οι γείτονες της Ένωσης έχουν υποσχεθεί την τήρηση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών, μέσω της προσχώρησής τους σε ορισμένες πολυμερείς συνθήκες, καθώς και μέσω των διμερών συμφωνιών που έχουν συνάψει με την ΕΕ. Όλοι οι γείτονες της ΕΕ έχουν υπογράψει τις συμβάσεις του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

---

¹⁰ Μια εντολή διαπραγματεύσεων σχετικά με αλιευτική συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Λιβύης συζητείται τώρα στο Συμβούλιο.

Ορισμένοι είναι μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης¹¹ και του ΟΑΣΕ και έχουν επικυρώσει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και έχουν δεσμευθεί ότι θα προσχωρήσουν στις σχετικές συμβάσεις και οργανισμούς που θέτουν υψηλά πρότυπα δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και ότι θα αποδεχθούν ισχυρούς και νομικά δεσμευτικούς μηχανισμούς, οι οποίοι διασφαλίζουν την εκ μέρους τους συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι χώρες που έχουν υπογράψει τη δήλωση της Βαρκελώνης έχουν αποδεχθεί μεταξύ άλλων μια διακήρυξη αρχών, ότι θα ενεργούν σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ότι θα αναπτύσσουν το κράτος δικαίου και τη δημοκρατία στα πολιτικά τους συστήματα, ότι θα σέβονται τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και ότι εγγυώνται την ουσιαστική νόμιμη άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Οι χώρες εταίροι έχουν δεσμευθεί να τηρούν τα βασικά εργασιακά πρότυπα και να προωθούν τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα, ως συμβαλλόμενα μέρη στις σχετικές συμβάσεις της ΔΟΕ· έχουν επίσης δεσμευθεί να επιδιώκουν αειφόρο τρόπο ανάπτυξης, όπως έχει οριστεί στην παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ.

Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας επιδιώκει να προωθήσει την προσήλωση σε κοινές αξίες. Η έκταση στην οποία οι γειτονικές χώρες υλοποιούν στην πράξη τις δεσμεύσεις τους διαφέρει και υπάρχει σημαντικό περιθώριο για βελτίωση. Η ουσιαστική εφαρμογή των δεσμεύσεων αυτών αποτελεί ουσιώδες στοιχείο στις σχέσεις της ΕΕ με τους εταίρους της.

Το επίπεδο της φιλοδοξίας της ΕΕ για την ανάπτυξη δεσμών με κάθε εταίρο μέσω της ΕΠΓ θα λαμβάνει υπόψη την έκταση στην οποία υπάρχουν πράγματι κοινές αξίες. Τα σχέδια δράσης θα περιέχουν ένα αριθμό προτεραιοτήτων που θα αποσκοπούν στην ενδυνάμωση της προσήλωσης στις αξίες αυτές. Οι εν λόγω προτεραιότητες περιλαμβάνουν την ενδυνάμωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, τη μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης και την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος· τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης και έκφρασης, των δικαιωμάτων των μειονοτήτων και των παιδιών, της ισότητας των φύλων, των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων και λοιπών βασικών εργασιακών προτύπων, καθώς και της καταπολέμησης των βασανιστηρίων και της αποτροπής της κακής μεταχείρισης· τη στήριξη για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών· και τη συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο. Θα επιδιωχθεί επίσης να αναληφθούν δεσμεύσεις ως προς ορισμένες ουσιαστικές πτυχές της εξωτερικής δράσης της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων ιδίως της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και της διασποράς των όπλων μαζικής καταστροφής, καθώς και της τήρησης του διεθνούς δικαίου και των προσπάθειών για την επίτευξη διακανονισμού των συγκρούσεων.

Ουσιαστικότερος πολιτικός διάλογος

Μέσω της ΕΠΓ, τα μέρη θα ενδυναμώσουν τον πολιτικό διάλογό τους και θα τον καταστήσουν ουσιαστικότερο. Ο διάλογος αυτός καλύπτει ζητήματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένων περιφερειακών και διεθνών ζητημάτων, πρόληψη των συγκρούσεων και διαχείριση κρίσεων, καθώς και κοινές απειλές στον τομέα της ασφαλείας (π.χ. τρομοκρατία και τις βασικές αιτίες της, διασπορά των όπλων μαζικής καταστροφής και παράνομες εξαγωγές όπλων).

---

¹¹ Μολδαβία, Ρωσία και Ουκρανία.

Οι τομείς αυξημένου διαλόγου με κάθε χώρα θα προσδιορίζονται στα σχέδια δράσης. Η ΕΕ και οι χώρες εταίροι θα πρέπει επίσης να συνεργάζονται για την προώθηση μιας πραγματικής πολυμερούς προσέγγισης, ώστε να ενισχυθεί η παγκόσμια διακυβέρνηση, να ενδυναμωθεί ο συντονισμός στην καταπολέμηση των απειλών ασφαλείας και να αντιμετωπιστούν τα συναφή ζητήματα ανάπτυξης. Πρέπει να διερευνηθεί η βελτίωση του συντονισμού στο πλαίσιο των καθιερωμένων μορφών πολιτικού διαλόγου, καθώς και η πιθανή συμμετοχή των χωρών εταίρων σε θέματα της ΚΕΠΠΑ και ΕΠΑΑ, πρόληψη των συγκρούσεων, διαχείριση κρίσεων, ανταλλαγή πληροφοριών, κοινή εκπαίδευση και ασκήσεις και πιθανή συμμετοχή σε επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων υπό την ηγεσία της ΕΕ. Μια άλλη σημαντική προτεραιότητα θα είναι η περαιτέρω ανάπτυξη κοινής ευθύνης μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων της για την ασφάλεια και τη σταθερότητα στη γειτονική μας περιοχή.

Πολιτική οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης

Η προσέγγιση που προτείνεται από την ΕΠΓ έχει σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις, καθώς προβλέπει διευρυμένες σχέσεις προτιμησιακού εμπορίου και αυξημένη χρηματοδοτική και τεχνική βοήθεια. Προσφέρει επίσης στις γειτονικές χώρες προοπτική συμμετοχής στην εσωτερική αγορά της ΕΕ, βασιζόμενη στην προσέγγιση νομοθεσίας και κανονισμών, τη συμμετοχή σε ορισμένα κοινοτικά προγράμματα και τη βελτίωση της διασύνδεσης και των φυσικών δεσμών με την ΕΕ.

Τα οικονομικά οφέλη από τη διαδικασία αυτή αναμένεται ότι θα είναι ουσιαστικά και θα απορρέουν τόσο άμεσα όσο και έμμεσα. Άμεσα, η μείωση των δασμολογικών και μη δασμολογικών φραγμών στο εμπόριο θα αποφέρει κέρδη αποτελεσματικότητας και θα βελτιώσει την ευημερία μέσω της αυξημένης ενοποίησης της αγοράς. Τα έμμεσα αποτελέσματα, ιδίως για τις χώρες εταίρους, είναι ακόμη ευρύτερα. Φέρνοντας τις γειτονικές χώρες πλησιέστερα στο οικονομικό μοντέλο της ΕΕ, μέσω και της υιοθέτησης των διεθνών βέλτιστων πρακτικών, η ΕΠΓ και ειδικότερα η προτεινόμενη επέκταση της εσωτερικής αγοράς, θα βελτιώσει το επενδυτικό κλίμα στις χώρες εταίρους. Θα προσφέρει ένα διαφανέστερο, σταθερότερο και με περισσότερες δυνατότητες περιβάλλον για ανάπτυξη καθοδηγούμενη από τον ιδιωτικό τομέα. Αναμένεται θετική επίπτωση επί των άμεσων ξένων επενδύσεων ως αποτέλεσμα ενός ευνοϊκότερου πολιτικού περιβάλλοντος, μείωσης του εμπορικού και συναλλακτικού κόστους, ελκυστικού σχετικού εργατικού κόστους και μειωμένου κινδύνου.

Η ΕΠΓ ενέχει δυνατότητες βελτίωσης των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών στη γειτονία της ΕΕ. Ωστόσο, η πραγμάτωση των οφελών αυτών απαιτεί ουσιαστική εφαρμογή των συμφωνημένων μέτρων και κατάλληλες συνοδευτικές πολιτικές. Η αυξημένη οικονομική ενοποίηση με την ΕΕ, ιδίως σε σχέση με την απελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίου, μπορεί να αυξήσει τη μακροοικονομική και χρηματοοικονομική αστάθεια σε συγκεκριμένες συγκυρίες. Η υλοποίηση της ΕΠΓ θα πρέπει έτσι να ακολουθήσει την προσήκουσα χρονική σειρά, προσαρμοσμένη στις ειδικές περιστάσεις κάθε χώρας και συνοδευόμενη από υγιείς μακροοικονομικές, κοινωνικές και διαρθρωτικές πολιτικές.

Η έκταση στην οποία η ΕΠΓ κρίνεται ωφέλιμη εξαρτάται από τις επιπτώσεις της στο βιοτικό επίπεδο. Η συμμετοχή στο εγχείρημα της ΕΠΓ πρέπει να συνοδεύεται από ενεργητικές πολιτικές για την αντιμετώπιση της φτώχειας και της ανισότητας.

Η οικονομική και κοινωνική συνιστώσα των σχεδίων δράσης πρέπει να είναι συνεκτική με τις στρατηγικές των ίδιων των χωρών εταίρων. Χρειάζεται ενισχυμένος διάλογος μέσω των σχετικών υποεπιτροπών και βημάτων οικονομικού διαλόγου. Θα είναι επίσης σημαντικό να

εξασφαλιστεί ο κατάλληλος συντονισμός με τα Διεθνή Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, των οποίων η συμβολή μπορεί να είναι πολύτιμη τόσο από την άποψη των πολιτικών συμβουλών όσο και από την άποψη της χρηματοδότησης.

Ο διευρυμένος διάλογος και η συνεργασία σχετικά με την κοινωνική διάσταση θα καλύπτουν ιδίως την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση, την κοινωνική πολιτική και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Η ΕΕ θα ενθαρρύνει τις προσπάθειες των κυβερνήσεων των εταίρων που αποσκοπούν στη μείωση της φτώχειας, στη δημιουργία απασχόλησης, στην προώθηση των βασικών εργασιακών προτύπων και του κοινωνικού διαλόγου, στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων, στη βελτίωση των εργασιακών συνθηκών, στην επαύξηση της αποτελεσματικότητας της κοινωνικής αρωγής και στη μεταρρύθμιση των εθνικών συστημάτων πρόνοιας. Η κεντρική ιδέα είναι να αρχίσει διάλογος σχετικά με την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική, με στόχο την ανάλυση και αξιολόγηση της κατάστασης, τον προσδιορισμό των βασικών προκλήσεων και την προώθηση πολιτικών απαντήσεων.

Τα ζητήματα που σχετίζονται με την κυκλοφορία εργαζομένων, ιδίως όσον αφορά την ίση μεταχείριση ή τις συνθήκες ζωής και εργασίας των διακινούμενων εργαζομένων, και με τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης θα εξακολουθήσουν να αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο των συμφωνιών σύνδεσης και συνεργασίας.

Εμπόριο και εσωτερική αγορά

Τα σχέδια δράσης θα καθορίσουν τους τρόπους και τα μέσα, ώστε να εξασφαλίζεται ότι και η ΕΕ αλλά και οι εταίροι της αντλούν όλα τα οφέλη από τις διατάξεις σχετικά με το εμπόριο που περιέχονται στις υφιστάμενες συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας ή σύνδεσης. Πρέπει επίσης να λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι πρωτοβουλίες σε περιφερειακό επίπεδο.

Η προσέγγιση νομοθεσίας και κανονισμών θα συνεχιστεί με βάση από κοινού συμφωνημένες προτεραιότητες, οι οποίες θα εστιάζουν στα σημαντικότερα στοιχεία του κεκτημένου για την τόνωση του εμπορίου και την οικονομική ολοκλήρωση, λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική δομή της χώρας εταίρου και το τρέχον επίπεδο εναρμόνισης με τη νομοθεσία της ΕΕ. Τόσο οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας όσο και οι συμφωνίες σύνδεσης περιέχουν διατάξεις για την προσέγγιση των νομοθεσιών σε ευρεία έκταση.

Η ΕΠΓ προβλέπει επίσης μεγαλύτερο άνοιγμα της αγοράς σύμφωνα με τις αρχές του ΠΟΕ. Στο πλαίσιο της διαδικασίας της Βαρκελώνης έχει συμφωνηθεί η δημιουργία μιας ζώνης ελευθέρων συναλλαγών για τα εμπορεύματα και έχει αρχίσει ασύμμετρη απελευθέρωση. Η ΕΠΓ θα προβλέψει τους τρόπους και τα μέσα για την εμβάθυνση της απελευθέρωσης του εμπορίου και της περιφερειακής ολοκλήρωσης σε συνοχή με την εταιρική σχέση της Euromed. Για τους ανατολικούς γείτονες, προτεραιότητα παραμένει η πληρέστερη εφαρμογή των σχετικών με το εμπόριο διατάξεων των ΣΕΣΣ, η προσχώρηση στον ΠΟΕ (στην περίπτωση της Ουκρανίας) ή η πλήρης εφαρμογή της συμφωνίας προσχώρησης στον ΠΟΕ (στην περίπτωση της Μολδαβίας), παράλληλα με τη συνέχιση των οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Στη συνέχεια, θα εξεταστεί η βαθύτερη ολοκλήρωση του εμπορίου και των οικονομικών σχέσεων, όπως προβλέπεται στις ΣΕΣΣ.

Τα σχέδια δράσης θα καθορίσουν συγκεκριμένα βήματα για την πλήρη εκμετάλλευση των ευκαιριών που προσφέρονται στα πλαίσια αυτά. Τα εν λόγω βήματα θα εξαρτώνται από τις ανάγκες, ικανότητες και προτεραιότητες οικονομικής πολιτικής κάθε εταίρου. Τα μέτρα που συζητούνται παρακάτω θα εισαχθούν προοδευτικά, όπως ενδείκνυται για κάθε εταίρο.

Όσον αφορά τα εμπορεύματα, πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση της διοικητικής συνεργασίας και για την εξασφάλιση της βαθμιαίας εξάλειψης των μη δασμολογικών φραγμών στο εμπόριο και της ανάπτυξης των κατάλληλων υποδομών. Η διακίνηση βιομηχανικών προϊόντων μπορεί να διευκολυνθεί μέσω της σύγκλισης προς τους νόμους και τις κανονιστικές δομές της Ένωσης. Αυτό θα μπορούσε να συμπληρωθεί με τη σύναψη συμφωνιών για τη Διαπίστωση Συμμόρφωσης και Αποδοχή Βιομηχανικών Προϊόντων (ΔΣΑ) μεταξύ της Κοινότητας και των μεμονωμένων εταίρων, βασιζόμενη στην εμπειρία από την τρέχουσα πρωτοβουλία έναντι των γειτονικών χωρών της Μεσογείου. Η προσέγγιση των νομοθεσιών στον τελωνειακό τομέα, παράλληλα με την οικοδόμηση ικανότητας και τον εκσυγχρονισμό, συμπεριλαμβανομένης της μηχανογράφησης, θα συμβάλει επίσης στη διευκόλυνση του εμπορίου. Για τους εταίρους της Μεσογείου, οι ενέργειες αυτές ευθυγραμμίζονται με τις συστάσεις του Παλέρμο. Στα σχέδια δράσης θα περιλαμβάνονται επίσης ενέργειες για την καταπολέμηση της απάτης στον τελωνειακό τομέα και για την καθιέρωση τελωνειακού ελέγχου με βάση ανάλυση κινδύνου, καθώς και μέτρα για την εξασφάλιση της ασφάλειας και της ασφαλούς χρήσης των εμπορευμάτων.

Για τα γεωργικά προϊόντα, η σύγκλιση με τα πρότυπα της ΕΕ για τους υγειονομικούς και φυτοϋγειονομικούς ελέγχους θα διευρύνει σε μεγάλο βαθμό τις αμοιβαίες συναλλαγές μεταξύ των χωρών εταίρων και της ΕΕ. Η ανταλλαγή πληροφοριών και η στενή συνεργασία στους διεθνείς οργανισμούς που είναι αρμόδιοι για τον έλεγχο των ζωικών και φυτικών ασθενειών καθώς και η βελτίωση των υγειονομικών συνθηκών για την προστασία των καταναλωτών αποτελούν προτεραιότητες. Οι περισσότερες χώρες επίσης χρειάζεται να βελτιώσουν τη διοικητική τους ικανότητα, ώστε να εξασφαλιστούν επίπεδα ασφάλειας των τροφίμων που θα τους δίνουν τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στις αγορές της ΕΕ.

Ο στόχος του ελεύθερου εμπορίου στον τομέα των υπηρεσιών με τις χώρες εταίρους αλλά και μεταξύ τους θα απαιτήσει επίσης περαιτέρω προσέγγιση των νομοθεσιών σε τομείς όπως το δίκαιο των εταιριών, τη λογιστική και τους κανόνες ελέγχου. Ένα περιεκτικό ρυθμιστικό πλαίσιο εποπτικού ελέγχου, συνδυασμένο με την ύπαρξη αποτελεσματικών και ανεξάρτητων εποπτικών οργάνων, είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Καίριας σημασίας για τη δημιουργία επιχειρήσεων και την προώθηση επενδύσεων θα είναι να εξασφαλίσουν οι χώρες αυτές ότι οι εταιρίες μπορούν να λειτουργούν σε συνθήκες ίσης μεταχείρισης (level playing field). Σε συνδυασμό με τα ανωτέρω μέτρα, η πρόσβαση στις ευρωπαϊκές χρηματαγορές θα συμβάλει με την πάροδο του χρόνου στη σταθερότητα των χρηματαγορών των εταίρων και θα βοηθήσει στη βελτίωση της εν γένει οικονομικής επίδοσής τους. Η περαιτέρω απελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων θα προσφέρει νέες ευκαιρίες.

Ο στόχος της βελτίωσης του επενδυτικού κλίματος, μεταξύ άλλων και με την εξασφάλιση της διαφάνειας, της προβλεψιμότητας και της απλούστευσης του ρυθμιστικού πλαισίου των χωρών αυτών, θα βοηθήσει στη διευκόλυνση και την αύξηση των επενδύσεων και προς τις δύο κατευθύνσεις. Η μη διακριτική μεταχείριση των επενδυτών είναι ουσιαστικό στοιχείο στη διαδικασία αυτή. Ενέργειες που βελτιώνουν το συστηματικό διάλογο που καλύπτει όλα τα σχετικά με τις επενδύσεις ζητήματα και η διαβούλευση με τους ενδιαφερομένους θα είναι καίριας σημασίας για τη βελτίωση του διμερούς επενδυτικού περιβάλλοντος και για τη μείωση των διοικητικών φραγμών στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Η ενδυνάμωση της λειτουργίας του δικαστικού συστήματος θα συμβάλει επίσης στη διαμόρφωση καλύτερου επενδυτικού κλίματος.

Η κανονιστική σύγκλιση σε βασικούς συναφείς με το εμπόριο κλάδους θα αποφέρει οικονομικά οφέλη, τόσο από την άποψη των μεταρρυθμίσεων στις χώρες εταίρους, όσο και

από την άποψη του βελτιωμένου επενδυτικού κλίματος. Ειδικότερα, η αύξηση του επιπέδου πραγματικής προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, καθώς και η ουσιαστική επιβολή της τήρησης των δικαιωμάτων αυτών, παράλληλα με την κανονιστική σύγκλιση και τη βελτιωμένη πρόσβαση στην αγορά στον τομέα των δημόσιων προμηθειών είναι πιθανό ότι θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη και στα επίπεδα των επενδύσεων. Πρέπει επίσης να ληφθούν μέτρα για την αύξηση της εναρμόνισης και της βασιμότητας των στατιστικών συστημάτων.

Επιπλέον, οι εταίροι θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να επιβάλουν πειθαρχία στον ανταγωνισμό μέσω ανεξάρτητων αρχών ανταγωνισμού με κατάλληλες εξουσίες και πόρους, καθώς και ορθή εκπαίδευση. Η σύγκλιση προς συγκρίσιμες προσεγγίσεις και ορισμούς, η προσέγγιση των νομοθεσιών περί αθέμιτου ανταγωνισμού καθώς και περί των κρατικών ενισχύσεων, θα είναι ενδεχομένως αναγκαίες για να προχωρήσουν οι εταίροι προς τη σύγκλιση με την εσωτερική αγορά. Τα μέτρα αυτά θα ωφελήσουν επίσης και τις εγχώριες αγορές παράλληλα με τη διευκόλυνση του εμπορίου.

Ενέργειες για τον εκσυγχρονισμό και την αύξηση της διαφάνειας στο φορολογικό σύστημα, μεταξύ άλλων και με τη σύγκλιση προς τον Κώδικα Συμπεριφοράς για τη Φορολογία των Επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΠΟΕ, και η σύναψη συμβάσεων για την αποφυγή της διπλής φορολογίας θα βελτίωναν το επιχειρηματικό κλίμα. Η ενδυνάμωση των φορολογικών υπηρεσιών και η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ τους θα προωθούσαν επίσης τη λειτουργία των οικονομιών της αγοράς.

Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις

Η ΕΠΓ αποσκοπεί να αποτρέψει τη δημιουργία νέων διαχωριστικών γραμμών στα σύνορα της διευρυμένης Ένωσης. Η βελτίωση της ουσιαστικής λειτουργίας των δημοσίων θεσμών, με στόχο την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου διοικητικής αποτελεσματικότητας, έχει κοινό ενδιαφέρον για την ΕΕ και τις χώρες εταίρους. Οι εταίροι αντιμετωπίζουν αυξημένες προκλήσεις στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, όπως μεταναστευτική πίεση από τρίτες χώρες, εμπορία ανθρώπων και τρομοκρατία. Η συνεργασία στα θέματα αυτά είναι προς το κοινό συμφέρον. Ο προσδιορισμός προτεραιοτήτων σε κάθε σχέδιο δράσης θα εξαρτάται από τα ιδιαίτερα ζητήματα, τα οποία έχουν τη μεγαλύτερη σημασία για τον εν λόγω εταίρο και για την ΕΕ.

Η διαχείριση των συνόρων πιθανότατα θα αποτελεί προτεραιότητα στα περισσότερα σχέδια δράσης, καθώς και μόνο με τη συνεργασία μπορούν η ΕΕ και οι γείτονές της να διαχειριστούν αποτελεσματικότερα τα κοινά σύνορα, για να διευκολύνουν τις νόμιμες μετακινήσεις. Τα σχέδια δράσης πρέπει επομένως να περιλαμβάνουν μέτρα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας στη διαχείριση των συνόρων, όπως στήριξη για τη δημιουργία και εκπαίδευση επαγγελματικών σωμάτων μη στρατιωτικών συνοριοφυλάκων και μέτρα για να καταστούν τα ταξιδιωτικά έγγραφα ασφαλέστερα. Στόχος πρέπει να είναι η διευκόλυνση της μετακίνησης προσώπων, με παράλληλη διατήρηση ή βελτίωση υψηλού επιπέδου ασφαλείας.

Επιπλέον, μια πρόταση της Επιτροπής για τη θέσπιση κανονισμών σχετικά με την καθιέρωση ενός καθεστώτος τοπικής συνοριακής κυκλοφορίας βρίσκεται τη στιγμή αυτή υπό εξέταση στο Συμβούλιο και, εάν εγκριθεί, θα δώσει τη δυνατότητα στους πληθυσμούς των μεθοριακών περιοχών να διατηρήσουν τις παραδοσιακές επαφές τους χωρίς να συναντούν υπέρμετρα διοικητικά εμπόδια. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί επίσης να εξετάσει δυνατότητες για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων εισόδου. Η διευκόλυνση από τη μία πλευρά θα πρέπει να αντισταθμίζεται από ουσιαστικές ενέργειες της άλλης.

Οι προτεραιότητες των σχεδίων δράσης θα μπορούσαν επιπλέον να περιλαμβάνουν συνεργασία σε θέματα μετανάστευσης, ασύλου, πολιτικών χορήγησης θεωρήσεων, μέτρα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και όπλων, του ξεπλύματος χρημάτων και του χρηματοοικονομικού και οικονομικού εγκλήματος. Τα σχέδια δράσης θα προσδιορίζουν συγκεκριμένα βήματα για την ενδυνάμωση της Δικαιοσύνης και για την αύξηση της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένου του τομέα του οικογενειακού δικαίου καθώς και της συνεργασίας με οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως EUROPOL και EUROJUST. Θα πρέπει να επικυρωθούν και να εφαρμοστούν οι σχετικές διεθνείς συμβάσεις. Τα σχέδια δράσης θα πρέπει επίσης να απηχούν το ενδιαφέρον της Ένωσης για τη σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής με τις χώρες εταίρους.

Διασύνδεση των γειτονικών χωρών

Ενέργεια

Η διεύρυνση της στρατηγικής εταιρικής σχέσης μας στον τομέα της ενέργειας με τις γειτονικές χώρες αποτελεί βασικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας. Περιλαμβάνει την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και την ασφάλεια λειτουργίας των ενεργειακών συστημάτων αλλά και την ασφάλεια έναντι κακόβουλων πράξεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι παγκοσμίως ο μεγαλύτερος εισαγωγέας ενέργειας (πετρελαίου και αερίου) και ο δεύτερος μεγαλύτερος καταναλωτής, περιβάλλεται δε από τα μεγαλύτερα παγκοσμίως αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου (Ρωσία, λεκάνη της Κασπίας, Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική). Θα εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από τις εισαγωγές, οι οποίες, σύμφωνα με τις παρούσες προβολές, θα ανέλθουν από το σημερινό επίπεδο του 50% σε 70% έως το 2030. Οι γειτονικές χώρες διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της ΕΕ. Πολλές χώρες επιδιώκουν να αποκτήσουν βελτιωμένη πρόσβαση στην ενεργειακή αγορά της ΕΕ, είτε ως τρέχοντες είτε ως μελλοντικοί προμηθευτές (για παράδειγμα, Ρωσία, Αλγερία, Αίγυπτος, Λιβύη) ή ως χώρες διαμετακόμισης (Ουκρανία, Λευκορωσία, Μαρόκο, Τυνησία). Από την άποψη αυτή, οι χώρες του Νοτίου Καυκάσου είναι επίσης σημαντικές όσον αφορά τις νέες πηγές εφοδιασμού σε ενέργεια της ΕΕ από την περιοχή της Κασπίας και από την Κεντρική Ασία. Η βελτίωση των συνδέσεων των ενεργειακών δικτύων μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων της, καθώς και η νομική και κανονιστική σύγκλιση, επομένως ανήκουν στα ισχυρά κοινά συμφέροντα. Επιπλέον, η αυξημένη ενεργειακή συνεργασία προσφέρει αμοιβαίες επιχειρηματικές ευκαιρίες και μπορεί επίσης να συμβάλει στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη και τη βελτίωση του περιβάλλοντος.

Τα σχέδια δράσης θα περιέχουν συγκεκριμένα βήματα για τη διεύρυνση του διαλόγου και της συνεργασίας στον τομέα της ενέργειας και για την προώθηση της περαιτέρω αμοιβαίας σύγκλισης των ενεργειακών πολιτικών και του νομικού και κανονιστικού περιβάλλοντος. Αυτό θα περιλαμβάνει πολιτικές για την προώθηση αυξημένης ενεργειακής αποτελεσματικότητας και εξοικονόμησης ενέργειας, καθώς και για τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και για τη συνεργασία στις ενεργειακές τεχνολογίες, όπως ο καθαρός άνθρακας. Θα διερευνηθούν οι δυνατότητες συμμετοχής των εταίρων στο πρόγραμμα «Ευφυής Ενέργεια» και σταδιακής συμμετοχής τους στις ρυθμιστικές πρακτικές και όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (π.χ. τις ευρωπαϊκές ρυθμιστικές αρχές αερίου και ηλεκτρισμού).

Η ενίσχυση των δικτύων και των διασυνδέσεων θα είναι αναγκαία για να εξασφαλιστεί η ασφάλεια λειτουργίας και η προστασία των ενεργειακών προμηθειών και για να επεκταθεί η εσωτερική αγορά ενέργειας στις χώρες εταίρους. Τα σχέδια δράσης θα βασίζονται στις

υφιστάμενες διμερείς ή περιφερειακές πρωτοβουλίες, όπως ο ενεργειακός διάλογος ΕΕ-Ρωσίας, το χρηματοδοτούμενο από το Tacis πρόγραμμα Inogate, το οποίο αφορά τη λεκάνη της Κασπίας (συστήματα αγωγών πετρελαίου και αερίου)· η ενεργειακή συνεργασία στο πλαίσιο της Ευρωμεσογειακής Εταιρικής Σχέσης (ιδίως δημιουργία της αγοράς ηλεκτρισμού Ευρώπης-Μαγκρέμπ, η οποία μπορεί να συμπληρωθεί με αγορά αερίου, και τα συμφωνηθέντα ευρωμεσογειακά ενεργειακά δίκτυα)· η αυξημένη ενεργειακή συνεργασία μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινιακής Αρχής· η αυξημένη συνεργασία στον τομέα του αερίου στην περιοχή Mashrek (όλα στο ευρωμεσογειακό πλαίσιο), καθώς και το καθεστώς παρατηρητή της Μολδαβίας στην πρωτοβουλία Περιφερειακή Ενεργειακή Αγορά Νοτιανατολικής Ευρώπης.

Μεταφορές

Η αύξηση του εμπορίου και του τουρισμού μεταξύ της Ένωσης και των γειτόνων της απαιτεί αποδοτικά, πολυτροπικά και αειφορικά συστήματα μεταφορών. Μόνον εάν οι τομείς μεταφορών των χωρών εταίρων είναι σε θέση να χειριστούν τις σημερινές πολύπλοκες μεταφορικές ροές, θα είναι ικανοί να εκμεταλλευθούν πλήρως τις στενότερες σχέσεις και τη βελτιωμένη πρόσβαση στην αγορά.

Οι λειτουργικές αλλαγές στον τρόπο διάρθρωσης του τομέα των μεταφορών (π.χ. εισαγωγή του ανταγωνισμού στις λιμενικές υπηρεσίες και στις αερομεταφορές, σύγχρονα ρυθμιστικά πλαίσια, αποτελεσματικότερες οδικές μεταφορές, διαλειτουργικότητα των σιδηροδρομικών δικτύων κλπ.) μπορούν να έχουν σημαντική επίπτωση στην αποτελεσματικότητα των μεταφορών. Ένα άλλο σημαντικό έργο είναι να αναβαθμιστούν οι αεροπορικές σχέσεις με τις χώρες εταίρους, με στόχο το άνοιγμα των αγορών και τη συνεργασία σε θέματα ασφαλούς λειτουργίας και ασφάλειας. Τα σχέδια δράσης θα περιέχουν ειδικές διατάξεις για την αντιμετώπιση των θεμάτων αυτών.

Είναι ουσιαστικής σημασίας να βελτιωθούν τα φυσικά δίκτυα μεταφορών που συνδέουν την Ένωση με τις γειτονικές χώρες. Ενόψει του σχετικού κόστους, θα είναι κρίσιμης σημασίας να υπάρξει στενός συντονισμός κατά την κατάρτιση επενδυτικών σχεδίων για τα εν λόγω δίκτυα. Οι υφιστάμενες πρωτοβουλίες, όπως το σχέδιο Πανευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών, οι διάφορες Πανευρωπαϊκές Διασκέψεις Μεταφορών ή οι προτάσεις της Επιτροπής του Ιουνίου 2003 για ένα ευρωμεσογειακό μεταφορικό δίκτυο προσφέρουν μια υγιή βάση για την επίτευξη προόδου. Η χρηματοδότηση έργων από την ΕΤΕΠ θα είναι σημαντική, στη βάση κυρίως μεσοπρόθεσμων ενεργειών που θα έχουν συμφωνηθεί στα σχέδια δράσης. Οι συγκεκριμένες ανάγκες θα διερευνηθούν κατά περίπτωση.

Τα σχέδια δράσης θα περιέχουν επίσης ειδικές διατάξεις για την αντιμετώπιση της ευπάθειας των μεταφορικών δικτύων και υπηρεσιών έναντι τρομοκρατικών επιθέσεων. Θα δοθεί η μεγαλύτερη δυνατή προσοχή στη βελτίωση της ασφάλειας των αεροπορικών και θαλάσσιων μεταφορών.

Περιβάλλον

Η περιβαλλοντική ρύπανση δεν σέβεται τα σύνορα και επομένως μπορεί να αντιμετωπιστεί καλύτερα μέσω ενός μείγματος διεθνούς, περιφερειακής και εθνικής δράσης. Η αυξημένη προστασία του περιβάλλοντος θα αποφέρει οφέλη στους πολίτες και τις επιχειρήσεις τόσο στην Ένωση όσο και στις χώρες εταίρους. Μπορεί να συμβάλει στην αποτροπή συγκρούσεων για πόρους που σπανίζουν, όπως το νερό. Ενώ είναι σαφή τα οφέλη από τη βελτιωμένη περιβαλλοντική διαχείριση, το γεγονός ότι συχνά αντιπροσωπεύει σημαντικό βραχυπρόθεσμο

και μεσοπρόθεσμο οικονομικό βάρος και για τους δημόσιους αλλά και για τους ιδιωτικούς φορείς είναι ένα ζήτημα που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον σχεδιασμό και τη χρηματοδότηση.

Τα σχέδια δράσης θα προωθήσουν τη χρηστή περιβαλλοντική διακυβέρνηση στις χώρες εταίρους, ώστε να προληφθεί η υποβάθμιση και ρύπανση του περιβάλλοντος, να προστατευθεί η υγεία του ανθρώπου και να επιτευχθεί ορθολογικότερη χρήση των φυσικών πόρων. Θα προσδιοριστούν προτεραιότητες στους βασικούς τομείς, όπως η ποιότητα των υδάτων, η διαχείριση των αποβλήτων, η ρύπανση της ατμόσφαιρας και η καταπολέμηση της απερίημωσης. Πρέπει να διευρυνθεί περαιτέρω η περιφερειακή συνεργασία μεταξύ των χωρών εταίρων και να προωθηθεί η επικύρωση και εφαρμογή των διεθνών συμφωνιών.

Κοινωνία της πληροφορίας

Η τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών είναι ιδιαίτερης σημασίας για την ανάπτυξη των σύγχρονων οικονομιών και κοινωνιών. Επομένως, είναι ζωτικής σημασίας να στηριχθούν οι εταίροι στις προσπάθειές τους να αξιοποιήσουν την Κοινωνία της Πληροφορίας και έτσι να αποφευχθεί ένα τεχνολογικό χάσμα. Σε ορισμένες χώρες εταίρους της Νότιας Μεσογείου αναδύεται ήδη η Κοινωνία της Πληροφορίας, ιδίως όπου η απελευθέρωση της αγοράς κινητής τηλεφωνίας βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο.

Αναγνωρίζοντας το δεσμό μεταξύ επιτυχών πολιτικών μεταρρυθμίσεων και ειδικών κλαδικών επιδόσεων, τα σχέδια δράσης θα προωθήσουν πολιτικά μέτρα όπως ο θεσμικός διαχωρισμός των ρυθμιστικών από τις επιχειρησιακές λειτουργίες, ενθαρρύνοντας τη δημιουργία ανεξάρτητων ρυθμιστικών αρχών. Η πολιτική θα επιδιώξει επίσης να υποστηρίξει κυβερνήσεις πρόθυμες να προωθήσουν τη μετατροπή σε εμπορικές εταιρίες των υφιστάμενων τηλεπικοινωνιακών φορέων. Στο πλαίσιο των κλαδικών μεταρρυθμίσεων, βήματα όπως το άνοιγμα της αγοράς σταθερής τηλεφωνίας και προηγμένων υπηρεσιών όπως το Διαδίκτυο, καθώς και η χορήγηση κατόπιν διαγωνισμού πρόσθετων αδειών GSM και η απελευθέρωση υπηρεσιών με προστιθέμενη αξία είναι σημαντικές για την ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Τα σχέδια δράσης θα προσδιορίζουν τα βήματα για την προώθηση νέων τεχνολογιών και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών μεταξύ των επιχειρήσεων, των δημοσίων οργανισμών και των πολιτών.

Έρευνα και καινοτομία

Το άνοιγμα του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας στις χώρες εταίρους αποτελεί μια πρόκληση του 6ου Προγράμματος Πλαισίου για την ΕΤΑ και παράγοντα ενσωμάτωσης των επιστημονικών κοινοτήτων των γειτονικών χωρών. Οι χώρες αυτές ήδη συμμετέχουν σε προτεραιότητες όπως βιολογικές επιστήμες, ενέργεια, μεταφορές, περιβάλλον, ΤΚΠ, ασφάλεια των τροφίμων ή κοινωνικά ζητήματα σε μια κοινωνία βασιζόμενη στη γνώση, καθώς και στα ειδικά μέτρα διεθνούς συνεργασίας που εστιάζονται στις ανάγκες και το δυναμικό των εν λόγω χωρών σε περιφερειακό επίπεδο.

Για να αυξηθεί η συμμετοχή των χωρών αυτών στις κοινοτικές δραστηριότητες ΕΤΑ και για να βελτιωθεί η συμβολή των εθνικών τους ερευνητικών συστημάτων στην οικονομική μεγέθυνση και στην κοινωνική ευημερία, πρέπει να στηριχθούν δραστηριότητες οικοδόμησης διαρθρωτικής και θεσμικής ικανότητας. Οι δραστηριότητες αυτές θα προσδιοριστούν και θα υλοποιηθούν μέσω των σχεδίων δράσης.

Επαφές μεταξύ λαών, προγράμματα και οργανισμοί

Ένα αποτελεσματικό μέσο για την επίτευξη των βασικών στόχων της ΕΠΓ είναι να συνδεθούν οι λαοί της Ένωσης και των γειτόνων της, να αυξηθεί η αμοιβαία κατανόηση του πολιτισμού, της ιστορίας, των αντιλήψεων και αξιών καθενός και να εξαλειφθούν διαστρεβλωμένες αντιλήψεις. Έτσι, πέραν των επαφών μεταξύ δημοσίων οργανισμών ή επιχειρήσεων, η ΕΠΓ θα προωθήσει τους πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς και γενικότερα κοινωνικούς δεσμούς μεταξύ της Ένωσης και των γειτόνων της.

Η ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων είναι μια σημαντική συνιστώσα για την επίτευξη στόχων όπως η αυξημένη ανταγωνιστικότητα, η κοινωνική ένταξη και η ενεργός συμμετοχή στα κοινά. Το έλλειμμα στην κοινωνία της γνώσης πρέπει να καλυφθεί επείγοντως, ώστε να αντιμετωπιστούν οι αναπτυξιακές προκλήσεις σε ορισμένες χώρες εταίρους, ιδίως στην περιοχή της Μεσογείου, όπως τονίζεται στα συμπεράσματα της Αραβικής Έκθεσης για την Ανάπτυξη του Ανθρώπου 2003.

Η ΕΠΓ επίσης επιδιώκει να προωθήσει ενέργειες στον τομέα της δημόσιας υγείας, ώστε να βελτιωθεί η γενική κατάσταση της υγείας του πληθυσμού και να αντιμετωπιστούν ορισμένα ειδικά ζητήματα, όπως οι μεταδοτικές ασθένειες.

Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας προβλέπει το σταδιακό άνοιγμα ορισμένων κοινοτικών προγραμμάτων, με βάση τα αμοιβαία ενδιαφέροντα και τους διαθέσιμους πόρους. Οι τομείς που πρέπει να διερευνηθούν περιλαμβάνουν την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη νεολαία, την έρευνα, το περιβάλλον, καθώς και τον πολιτισμό και τα οπτικοακουστικά μέσα. Το πρόγραμμα YOUTH, το οποίο ήδη προωθεί επαφές μεταξύ λαών και συνεργασία μεταξύ φορέων της κοινωνίας των πολιτών στο χώρο της νεολαίας, πρέπει να διευρυνθεί περαιτέρω. Τα προγράμματα Tempus και Erasmus Mundus προσφέρουν δυνατότητες για την ενίσχυση των επαφών μεταξύ φοιτητών και καθηγητών. Τα σχέδια δράσης θα προσδιορίζουν συγκεκριμένες ευκαιρίες συμμετοχής στα προγράμματα αυτά για τους εταίρους.

Επειδή η συμμετοχή σε προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί για τα κράτη μέλη μπορεί να δημιουργήσει πρακτικές δυσχέρειες στις τρίτες χώρες, πρέπει επίσης να διερευνηθεί η δημιουργία ειδικών προγραμμάτων σχεδιασμένων ειδικά για την κάλυψη των αναγκών των χωρών εταίρων. Για παράδειγμα, η Επιτροπή έχει προτείνει να δημιουργηθεί το «Tempus Plus», ένα ειδικό πρόγραμμα που απευθύνεται στις ανάγκες εκπαίδευσης και κατάρτισης των χωρών που καλύπτονται από την ΕΠΓ¹². Η μεταρρύθμιση και ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων μάθησης αποτελεί προϋπόθεση *sine qua non* για την οικονομική ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική και πολιτική σταθερότητα των χωρών εταίρων και από την άποψη αυτή το Tempus Plus θα μπορούσε να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο.

Ορισμένοι εταίροι έχουν επιδείξει ενδιαφέρον να συμμετάσχουν, πιθανώς ως παρατηρητές, σε ορισμένα κοινοτικά όργανα συνεργασίας ή κανονιστικά όργανα. Τα σχέδια δράσης θα προσδιορίζουν τις δυνατότητες λαμβάνοντας υπόψη τη νομική και διοικητική κατάσταση.

¹²

Ανακοίνωση σχετικά με τη νέα γενιά κοινοτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης μετά το 2006, COM(2004) 156 τελικό της 9ης Μαρτίου 2004.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Όπως περιγράφηκε σε γενικές γραμμές παραπάνω, η ΕΠΓ θα διαφοροποιείται στην εφαρμογή της στις διάφορες χώρες εταίρους. Ωστόσο, είναι σημαντικό να προωθηθεί στενότερη συνεργασία, τόσο εκατέρωθεν των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ όσο και μεταξύ των ίδιων των γειτόνων της ΕΕ - ιδίως μεταξύ εκείνων που γειτνιάζουν γεωγραφικά μεταξύ τους. Πρέπει πάντως να έχουμε κατά νου ότι οι ειδικότερες περιστάσεις στα διάφορα μέρη της γειτονίας της ΕΕ διαφέρουν, και το ίδιο ισχύει για την ιστορία των σχέσεών μας.

Η κοινοτική στήριξη για την περιφερειακή συνεργασία στην Ανατολή και το Νότο και για συγκεκριμένα έργα που υλοποιούνται στις περιφέρειες αυτές, θα προέρχεται από τα υφιστάμενα κοινοτικά προγράμματα (Tacis, Meda, Phare) ή τους διαδόχους τους, καθώς και από Προγράμματα Γειτονίας και, στο μέλλον, από το Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας.

Περιφερειακή συνεργασία στα ανατολικά σύνορα της ΕΕ

Η αύξηση της περιφερειακής συνεργασίας στην Ανατολική Ευρώπη θα αποφέρει ουσιαστικά οφέλη. Η συμμετοχή της Ρωσικής Ομοσπονδίας ως εταίρου στην περιφερειακή συνεργασία, με βάση το αμοιβαίο συμφέρον και την κοινή βούληση, πρέπει να ενθαρρυνθεί.

Οι πρωτοβουλίες πρέπει να εστιάζονται σε ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος, για τα οποία θα υπάρξει όφελος από μια πολυμερή προσέγγιση. Όπως αποδεικνύεται από την πείρα σε άλλα γεωγραφικά πλαίσια (συμπεριλαμβανομένου του χώρου της Βόρειας Διάστασης), τα περιφερειακά βήματα θα μπορούσαν σε πολλές περιπτώσεις να προσφέρουν σημαντική προστιθέμενη αξία στις διμερείς προσπάθειες. Οι τομείς προτεραιότητας για τη συνεργασία περιλαμβάνουν:

- Ενισχυμένη συνεργασία στην οικονομία, τις επιχειρήσεις, την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική, το εμπόριο και την υποδομή, συμπεριλαμβανομένης της υιοθέτησης ευρωπαϊκών και διεθνών προτύπων, της ουσιαστικής εφαρμογής των προδιαγραφών και κανόνων του ΠΟΕ και της στήριξης στις ΜΜΕ, για να ενθαρρυνθεί η διατηρήσιμη κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη των χωρών της περιοχής, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της φτώχειας και της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού. Κοινή υποδομή και έργα ασφάλειας περιφερειακής σημασίας στους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών (συμπεριλαμβανομένων των συνοριακών διαβάσεων) πρέπει επίσης να εξεταστούν ως άκρως σημαντικές προτεραιότητες.
- Περιβάλλον, πυρηνική ασφάλεια και φυσικοί πόροι. Εκ φύσεως υπερσυνοριακά, πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν καλύτερα σε περιφερειακό επίπεδο. Η ρύπανση των υδάτων και της ατμόσφαιρας, η διαχείριση των εξαντλημένων πυρηνικών καυσίμων, η βαθμιαία εναρμόνιση των περιβαλλοντικών προτύπων και της νομοθεσίας αποτελούν μερικούς μόνο από τους επιλεγμένους τομείς στους οποίους πρέπει να εστιαστεί η περιφερειακή συνεργασία βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα.
- Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις, και ιδίως περιφερειακή συνεργασία στη διαχείριση των συνόρων, τη μετανάστευση και το άσυλο, την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, την εμπορία ανθρώπων, την παράνομη μετανάστευση, την τρομοκρατία, το ξέπλυμα χρημάτων και τα ναρκωτικά καθώς και την αστυνομική και δικαστική συνεργασία. Η περιφερειακή συνεργασία και δικτύωση για τα θέματα αυτά θα μπορούσε να βασιστεί στην πείρα που έχει αποκτηθεί, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της «διαδικασίας Söderköping», η οποία περιλαμβάνει τη Λευκορωσία, τη Μολδαβία και την Ουκρανία και,

από την πλευρά της ΕΕ, την Εσθονία, την Ουγγαρία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία και τη Σουηδία.

- Θέματα επαφών μεταξύ λαών, που συμπεριλαμβάνουν την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών, δραστηριότητες στους τομείς των μέσων ενημέρωσης και των ανταλλαγών δημοσιογράφων, προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης και σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανταλλαγές επαγγελματικές, ακαδημαϊκές και στο χώρο της νεολαίας, προγράμματα επισκέψεων, συνεργασία στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της επιστήμης και του πολιτισμού, αδελφοποίηση μεταξύ τοπικών και περιφερειακών υπηρεσιών, καθώς και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή σε θέματα δημόσιας υγείας και στην αποτελεσματική αντιμετώπιση της εξάπλωσης μεταδοτικών ασθενειών όπως είναι το HIV/AIDS και η φυματίωση.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης, το Συμβούλιο της Βαλτικής Θάλασσας, η Κεντροευρωπαϊκή Πρωτοβουλία (CEI), η Παρευξείνια Οικονομική Συνεργασία (BSEC) και το Σύμφωνο Σταθερότητας μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, από κοινού με τις ευρωπαϊκές περιφέρειες και τη διασυνοριακή συνεργασία σε τοπικό επίπεδο.

Οι ευρωπαϊκές περιφέρειες συνεπάγονται συγκεκριμένη συνεργασία μεταξύ περιφερειακών και τοπικών αρχών και από τις δύο πλευρές των συνόρων, η οποία μπορεί να οδηγήσει με την πάροδο του χρόνου σε σημαντικούς και ουσιαστικούς δεσμούς εκατέρωθεν των συνόρων. Μπορούν να προωθήσουν τα κοινά συμφέροντα και έτσι να ενδυναμώσουν την κοινωνία των πολιτών και την τοπική δημοκρατία, αλλά και να έχουν ευεργετικά αποτελέσματα στην τοπική οικονομία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν επιδιώκει να συστήσει νέα όργανα ή οργανισμούς, αλλά μάλλον να στηρίξει τις υφιστάμενες οντότητες και να ενθαρρύνει την περαιτέρω ανάπτυξή τους· η σημασία της αντιμετώπισης ως τοπικού κτήματος είναι ένα από τα σπουδαιότερα διδάγματα που μπορούν να αντληθούν από τη Βόρεια Διάσταση.

Μεσόγειος

Η περιφερειακή και υποπεριφερειακή συνεργασία στη Μεσόγειο, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας, θα βασιστεί στο «κεκτημένο» της Ευρωμεσογειακής Εταιρικής Σχέσης, ενσωματώνοντας πλήρως μια εξατομικευμένη προσέγγιση, προσαρμοσμένη σε κάθε χώρα ή ομάδα χωρών.

Η Ευρωμεσογειακή Εταιρική Σχέση περιλαμβάνει δύο συμπληρωματικά σκέλη, τη διμερή και την περιφερειακή ημερήσια διάταξη.

Η περιφερειακή ημερήσια διάταξη, τροφοδοτείται από τους προσανατολισμούς και τα συμπεράσματα των ευρωμεσογειακών διασκέψεων των υπουργών εξωτερικών, καθώς και των κλαδικών υπουργικών διασκέψεων σε τομείς όπως εμπόριο, οικονομία και οικονομικά, ενέργεια, βιομηχανία, περιβάλλον. Στηρίζεται από το MEDA, μέσω των εθνικών ενδεικτικών προγραμμάτων για κάθε εταίρο και του περιφερειακού ενδεικτικού προγράμματος.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να προωθεί την περιφερειακή διάσταση της συνεργασίας με σημαντική χρηματοδοτική στήριξη. Σύμφωνα με τις πολιτικές κατευθύνσεις που συντάχθηκαν στις ευρωμεσογειακές υπουργικές διασκέψεις της Βαλένθια και της Νεάπολης, οι στρατηγικές προτεραιότητες της περιφερειακής συνεργασίας στη Μεσόγειο πρέπει να είναι: ολοκλήρωση Νότου-Νότου· υποπεριφερειακή συνεργασία και εναρμόνιση του

κανονιστικού και νομοθετικού περιβάλλοντος. Πιθανοί τομείς για περαιτέρω υποπεριφερειακή συνεργασία θα προσδιοριστούν στα διμερή σχέδια δράσης, τα οποία θα βασίζονται επίσης στις ευρωμεσογειακές υπουργικές διασκέψεις και μπορούν να περιλαμβάνουν μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης, ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης και ελευθερία έκφρασης ή προώθηση ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες. Προτάσεις για την εν λόγω συνεργασία θα συντάσσονται με βάση κοινούς στόχους, καθοριζόμενους στα σχέδια δράσης, και θα μπορούν να υποβάλλονται είτε από δύο ή περισσότερες γειτονικές χώρες ή από μια ομάδα χωρών που επιθυμεί να προχωρήσει περισσότερο σε συγκεκριμένο τομέα πολιτικής.

Η περιφερειακή και υποπεριφερειακή συνεργασία θα κατευθύνονται από διμερή σχέδια δράσης, τα οποία επίσης θα βασίζονται στα αποτελέσματα των ευρωμεσογειακών υπουργικών συναντήσεων. Οι δραστηριότητες θα μπορούν να διεξάγονται σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά είναι δυνατή και η διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ δύο ή περισσότερων γειτονικών χωρών ή ακόμη και η συνεργασία μεταξύ χωρών που δεν έχουν κοινά σύνορα αλλά έχουν κοινό ενδιαφέρον. Η συνεργασία μπορεί να περιλαμβάνει τους ακόλουθους τομείς προτεραιότητας:

Έργα διασύνδεσης υποδομής: μπορεί να παρέχεται συνδρομή στον σχεδιασμό δικτύων, για να διευκολυνθεί το εμπόριο και η πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ. Οι δυνατότητες περιλαμβάνουν νέα δίκτυα αερίου και έργα σύνδεσης μεταξύ Βορείου Αφρικής και Ευρώπης, καθώς και διασυνδέσεις ηλεκτρικών δικτύων και συνεργασία μεταξύ Μαρόκου, Αλγερίας και Τυνησίας· αγωγό αερίου από την Αίγυπτο, μέσω Ιορδανίας, Λιβάνου, Συρίας προς την Τουρκία και την ΕΕ· διασυνδέσεις ηλεκτρικών δικτύων μεταξύ Ισραήλ και παλαιστινιακών εδαφών· κατάρτιση προσχεδίου για υποπεριφερειακά διατροφικά μεταφορικά δίκτυα στο Μαγκρέμπ και στην Εγγύς Ανατολή, που θα περιλαμβάνει διασυνδέσεις σιδηροδρομικής και οδικής υποδομής και θαλάσσιες μεταφορές· βελτιώσεις στις συνοριακές διαβάσεις και συνδέσεις λιμένων-ενδοχώρας. Επιπλέον, θα μπορεί να παρέχεται συνδρομή για την προώθηση σχεδίων ασφαλείας.

Περιβάλλον: θα μπορεί να συνεχιστεί η συνεργασία σε θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής και να αναληφθεί δράση για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων, όποτε αντιμετωπίζονται καλύτερα σε περιφερειακό ή υποπεριφερειακό επίπεδο, όπως είναι η θαλάσσια ρύπανση, η διαχείριση των υδατικών πόρων και η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων ή η απερίμωση.

Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις: είναι σημαντικό να βελτιωθεί η διαχείριση των συνόρων, συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων στενών· συνεργασία μεταξύ οργάνων και οργανισμών επιβολής του νόμου· συνεργασία στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και του διασυνοριακού εγκλήματος καθώς και σε δικαστικές υποθέσεις αστικού και εμπορικού δικαίου· συνεργασία στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και διαχείριση της νόμιμης μετανάστευσης αλλά και εφαρμογή σχεδίων μετανάστευσης (για παράδειγμα με τις τρεις κεντρικές χώρες του Μαγκρέμπ, τη Λιβύη και την Αίγυπτο)· συνεργασία στην καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, μείωση της παραγωγής ναρκωτικών και εφαρμογή εθνικών στρατηγικών κατά των ναρκωτικών· συνεργασία μεταξύ γειτονικών χωρών στον αποτελεσματικό έλεγχο των συνόρων από ειδικευμένο και εκπαιδευμένο προσωπικό· δικαστική και αστυνομική συνεργασία.

Εμπόριο, κανονιστική σύγκλιση και κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη: η συνεργασία πρέπει να προωθεί την περιφερειακή οικονομική ολοκλήρωση μεταξύ γειτονικών χωρών ή μεταξύ χωρών που είναι πρόθυμες να συνεργαστούν στενότερα σε οικονομικά θέματα, με στόχο την

ολοκλήρωση της ευρωμεσογειακής ζώνης ελεύθερων συναλλαγών και την προοδευτική συμμετοχή των πλέον προηγμένων χωρών στην εσωτερική αγορά της ΕΕ. Το περιφερειακό εμπόριο και οι επενδύσεις πρέπει να ενθαρρύνονται μέσω κοινών κανόνων καταγωγής, απελευθέρωσης των υπηρεσιών, προσέγγισης των κανονιστικών ρυθμίσεων και μέσων διευκόλυνσης του εμπορίου, καθώς και μέσω περαιτέρω στήριξης προς τη διαδικασία του Αγαδίου. Τα σχέδια δράσης πρέπει επίσης να ενθαρρύνουν τη διαπραγμάτευση συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών σε εμπορεύματα, αλλά και στον τομέα των υπηρεσιών μεταξύ των ιδίων των μεσογειακών χωρών. Η κανονιστική σύγκλιση μεταξύ των χωρών εταίρων πρέπει επίσης να προωθείται στο πλαίσιο αυτό. Πρέπει να συμπεριλαμβάνονται μέθοδοι αειφόρου ανάπτυξης καθώς και η ανάπτυξη της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και πολιτικής. Πρέπει να διευρυνθεί ο διάλογος για την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική, με στόχο να εντοπιστούν οι βασικές προκλήσεις και να προωθηθούν πολιτικές απαντήσεις. Θα μπορούσε να υπάρξει συνεργασία σχετικά με τα πρότυπα, τα κτηνιατρικά θέματα, τη δημόσια υγεία και την ασφάλεια των τροφίμων, ώστε να προετοιμαστεί το έδαφος για τις μελλοντικές διαπραγματεύσεις απελευθέρωσης της γεωργίας· σχετικά ζητήματα, όπως η αντιμετώπιση λοιμωδών ασθενειών, θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν σε υποπεριφερειακή βάση.

Θα ενθαρρύνονται έργα σε επίπεδο λαών, τα οποία θα αποσκοπούν στην προώθηση των πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών για την υποστήριξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του εκδημοκρατισμού, στη στήριξη οργανώσεων νεολαίας και στην προώθηση διαπολιτισμικού διαλόγου μέσω εκπαιδευτικών ανταλλαγών και ανταλλαγών νεολαίας, καθώς και μέσω της κινητικότητας του ανθρώπινου δυναμικού και της διαφάνειας των τυπικών προσόντων.

ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

Υφιστάμενη χρηματοδοτική στήριξη προς τις χώρες της ΕΠΓ

Κατά τα πρόσφατα έτη, η ΕΕ έχει παράσχει σημαντική χρηματοδοτική στήριξη προς τις χώρες που καλύπτονται από την Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας. Η συνδρομή με τη μορφή επιχορηγήσεων προς τη Ρωσία και τα ΔΝΑΚ παρέχεται κυρίως μέσω του προγράμματος *Tacis* και στις χώρες της Μεσογείου μέσω του προγράμματος *MEDA*. Η συνδρομή που διοχετεύθηκε μέσω αυτών των προγραμμάτων κατά την περίοδο 2000-2003 ανήλθε σε 3716,1 εκατ. € (επισκόπηση κατά χώρα δίνεται σε παράρτημα). Η *Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΠΔΑΔ)*, η οποία αποσκοπεί στην προώθηση των αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου στις τρίτες χώρες, παρέχει χρηματοδότηση για τις δραστηριότητες αυτές πρωτίστως σε συνεργασία με ΜΚΟ και διεθνείς οργανισμούς. Μεταξύ 2000 και 2003 19,3 εκατ. € έχουν διατεθεί σε έργα στη Ρωσία και στα Δυτικά ΝΑΚ και 41,4 εκατ. € σε έργα στις χώρες της Μεσογείου.

Η *Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ)* χορηγεί δάνεια στις χώρες της Μεσογείου (3445 εκατ. € για την περίοδο 2000-2003). Από το 2002, οι δανειοδοτήσεις έχουν επεκταθεί, με χρηματοδοτική στήριξη από την ΕΕ, για να συμπεριληφθεί μια προσανατολισμένη προς τον ιδιωτικό τομέα Διευκόλυνση για την Ευρωμεσογειακή Εταιρική Σχέση (FEMIP). Η χορήγηση δανείων στη Ρωσία άρχισε από το 2001 με ειδική εντολή, και με ανώτατο όριο 100 εκατ. €, στο πλαίσιο της Βόρειας Διάστασης, για την κάλυψη περιβαλλοντικών έργων στη βορειοδυτική Ρωσία.

Μακροοικονομική Χρηματοδοτική Συνδρομή (ΜΧΣ) παρέχεται σε τρίτες χώρες που αντιμετωπίζουν έκτακτες ανάγκες χρηματοδότησης του ισοζυγίου πληρωμών. Μεταξύ των χωρών που καλύπτονται από την Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας, εγκρίθηκαν το 2002 πράξεις για την Ουκρανία (110 εκατ. €) και τη Μολδαβία (15 εκατ. €), αλλά τα ποσά δεν έχουν ακόμα εκταμιευθεί.

Κατά την περίοδο 2000-2003, η Ευρωπαϊκή Ένωση χορήγησε επίσης 277 εκατ. € ανθρωπιστικής βοήθειας στις χώρες της ΕΠΓ που αντιμετώπιζαν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και 103,5 εκατ. € επισιτιστικής βοήθειας.

Σύνδεση των υφισταμένων μέσων με την πολιτική

Οι φιλοδοξίες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας πρέπει να τύχουν αντίστοιχης χρηματοδοτικής και τεχνικής στήριξης. Αυτό αντικατοπτρίζεται στην πρόταση της Επιτροπής για τις επόμενες δημοσιονομικές προοπτικές¹³, η οποία δίνει στην πολιτική αυτή υψηλή προτεραιότητα. Η Επιτροπή έχει προτείνει μια νέα δέσμη εναρμονισμένων μέσων να στηρίζει τη συνδρομή προς τις τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σήμερα καλύπτονται από τα προγράμματα Tacis και MEDA. Τα μέσα αυτά θα σχεδιαστούν με τρόπο που να στηρίζουν την εφαρμογή της ΕΠΓ και για το σκοπό αυτό θα διατεθούν οι κατάλληλοι δημοσιονομικοί πόροι.

Η σύσταση ενός Ευρωπαϊκού Μέσου Γειτονίας αναφέρθηκε για πρώτη φορά στην ανακοίνωση της Επιτροπής του Μαρτίου 2003 και αναπτύχθηκε περαιτέρω στην ανακοίνωση του Ιουλίου 2003 «Ανοίγοντας το δρόμο για ένα νέο μέσο γειτονίας»¹⁴. Ενόψει του αριθμού των νομικών και δημοσιονομικών ζητημάτων που έπρεπε να επιλυθούν, η ανακοίνωση πρόβλεψε μια προσέγγιση σε δύο φάσεις. Βάσει της προσέγγισης αυτής, για την περίοδο 2004-2006 εισήχθησαν Προγράμματα Γειτονίας βασιζόμενα σε αυξημένο συντονισμό μεταξύ των υφισταμένων μέσων, ενώ μετά το 2006 θα ιδρυθεί ένα νέο μέσο γειτονίας.

Μετά την ανακοίνωση του Ιουλίου 2003, διατέθηκαν πόροι από τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα για τα Προγράμματα Γειτονίας. Το συνολικό ύψος της χρηματοδότησης για την περίοδο 2004-06 στο πλαίσιο των μέσων εξωτερικής βοήθειας ανέρχεται σε 255 εκατ. € (75 εκατ. € για το Tacis, 90 εκατ. € για το Phare, 45 εκατ. € για το CARDS και 45 εκατ. € για το MEDA). Περίπου 700 εκατ. € θα διατεθούν για τα αντίστοιχα εσωτερικά σύνορα της ΕΕ βάσει του προγράμματος Interreg.

Ο κανονισμός Phare-ΔΣ (Διασυνοριακή Συνεργασία) τροποποιήθηκε τον Οκτώβριο 2003, για να συμπεριληφθούν τα εξωτερικά σύνορα της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας. Το ενδεικτικό πρόγραμμα Tacis-ΔΣ, το οποίο καλύπτει τα σύνορα μεταξύ της διευρυμένης ΕΕ και Ρωσίας, Ουκρανίας, Λευκορωσίας και Μολδαβίας, εγκρίθηκε από την Επιτροπή το Νοέμβριο 2003. Οι εργασίες για την εναρμόνιση των διαδικασιών θα ολοκληρωθούν σύντομα. Ο προγραμματισμός έχει προχωρήσει ικανοποιητικά για όλα τα σύνορα που καλύπτονται και θα ολοκληρωθεί έως τον Ιούνιο 2004. Έχουν δημιουργηθεί κοινές διαχειριστικές δομές. Οι πρώτες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων θα δημοσιευθούν τον Ιούλιο 2004.

Μέχρι το 2007, τα προγράμματα Tacis και MEDA θα παραμείνουν τα κύρια μέσα χρηματοδοτικής συνδρομής για τις χώρες εταίρους. Θα παρέχουν στήριξη για την Ευρωπαϊκή

¹³ COM(2004) 101 της 11ης Φεβρουαρίου 2004 “Η οικοδόμηση του κοινού μας μέλλοντος: προκλήσεις πολιτικής και δημοσιονομικά μέσα της διευρυμένης Ένωσης 2007-2013”.

¹⁴ COM(2003) 393 της 1ης Ιουλίου 2003.

Πολιτική Γειτονίας και ιδίως για την εφαρμογή των σχεδίων δράσης. Τα σχετικά Εθνικά Ενδεικτικά Προγράμματα για το 2005-6 προσαρμόζονται τώρα για να αντανακλούν τις προτεραιότητες της ΕΠΓ. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην οικοδόμηση θεσμών. Η αδελφοποίηση και η τεχνική βοήθεια σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Γραφείου Ανταλλαγής Πληροφοριών για την Τεχνική Βοήθεια (TAIEX) της ΕΕ θα επεκταθούν στις χώρες εταίρους.

Η περιφερειακή και η διασυνοριακή συνεργασία θα εξακολουθήσουν να λαμβάνουν στοχοθετημένη κοινοτική συνδρομή. Τα περιφερειακά ενδεικτικά προγράμματα των Meda και Tacis για το 2005-2006 προβλέπουν στήριξη για την περιφερειακή διάσταση της ΕΠΓ.

Με αφετηρία το 2007, το νέο Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας θα στηρίζει τη διασυνοριακή συνεργασία, καθώς και την περιφερειακή συνεργασία με έργα όπου θα συμμετέχουν και τα κράτη μέλη της ΕΕ και οι χώρες εταίροι. Επιπλέον, το Μέσο Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης που προτάθηκε με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τις επόμενες δημοσιονομικές προοπτικές θα καλύπτει τόσο την περιφερειακή όσο και τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ χωρών εταίρων.

Η δανειοδοτική ικανότητα της ΕΤΕΠ έχει επίσης ενισχυθεί. Το Νοέμβριο 2003, στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησης της εντολής εξωτερικών δανειοδοτήσεων της ΕΤΕΠ, το Συμβούλιο συμφώνησε με την πρόταση της Επιτροπής να αυξηθεί το ανώτατο όριο των δανειοδοτήσεων για τις χώρες της Μεσογείου κατά 2.180 εκατ. €. Επιπλέον, αποφασίστηκε να προβλεφθεί η υπό όρους επέκταση της εντολής δανειοδοτήσεων της ΕΤΕΠ, ώστε να καλύπτει τη Ρωσία και τα Δυτικά ΝΑΚ. Η επέκταση θα επιτρέψει στην ΕΤΕΠ να συνάψει δάνεια ύψους μέχρι 500 εκατ. € έως το τέλος του 2006 χωρίς κλαδικό περιορισμό. Η νομική βάση για την εφαρμογή της απόφασης βρίσκεται στο στάδιο της προπαρασκευής. Γίνονται διαβουλεύσεις με την ΕΤΕΠ, για να εξασφαλιστεί ότι η ανάγκη στήριξης των χωρών της ΕΠΓ αντικατοπτρίζεται επαρκώς στην επόμενη γενεά εντολών δανειοδότησης.

Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας γενικότερα και τα σχέδια δράσης ειδικότερα θα παρέχουν ένα πλαίσιο κατευθύνσεων για τα άλλα μέσα χρηματοδοτικής συνδρομής. Οποτεδήποτε μελλοντικές πράξεις μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής και άλλες πράξεις που επιδιώκουν μακροοικονομικούς στόχους αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης με τις χώρες εταίρους της ΕΠΓ, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι επιβαλλόμενες προϋποθέσεις πρέπει να βασίζονται στις οικονομικές προτεραιότητες και τα μέτρα των σχεδίων δράσης, εξασφαλίζοντας ότι αυτό το είδος συνδρομής αποτελεί ένα επιπλέον κίνητρο για τη συνέχιση των πολιτικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων.

Ο προγραμματισμός της EIDHR (Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα) θα έχει επίσης συνοχή με τους πολιτικούς στόχους, στηρίζοντας παράλληλα την κοινωνία των πολιτών σε τομείς όπως η δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες. Σε εξέλιξη βρίσκονται οι εργασίες για τη διερεύνηση δυνατοτήτων στήριξης σε περιφερειακή βάση από το 2005.

Εξελίσσονται επίσης οι διαβουλεύσεις με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης και με άλλα ΔΧΙ, για να εξασφαλιστεί ο καλύτερος συντονισμός των προγραμμάτων.

Το Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας

Στην πρότασή της για τις δημοσιονομικές προοπτικές 2007-2013, η Επιτροπή περιλαμβάνει το νέο Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας (ΕΜΓ) μεταξύ των έξι χρηματοδοτικών μέσων που θα λειτουργούν στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων μετά το 2006.

Το Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας θα παρέχει συνδρομή συμπληρωματική προς την παρεχόμενη βάσει των υφισταμένων χρηματοδοτικών μέσων ή των διαδόχων τους και θα επικεντρώνεται ειδικά στη διασυνοριακή συνεργασία και τις συναφείς δραστηριότητες. Η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει σχέδιο κανονισμού στο πλαίσιο της δέσμης προτάσεων για τα χρηματοδοτικά μέσα που θα λειτουργούν κατά τις επόμενες δημοσιονομικές προοπτικές.

Η ανακοίνωση του Ιουλίου 2003 προβλέπει τρεις εναλλακτικές δυνατότητες που θα εξεταστούν για την ανάπτυξη του νέου Μέρους Γειτονίας:

- A επέκταση του περιεχομένου και του γεωγραφικού πεδίου δράσης ενός υφισταμένου μέσου συνεργασίας·
- B δημιουργία νέου ενιαίου κανονισμού που θα διέπει ένα Μέσο Γειτονίας για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων τόσο εντός όσο και εκτός της Ένωσης·
- Γ περαιτέρω επικέντρωση στο συντονισμό μεταξύ ήδη υφισταμένων μέσων.

Έχοντας εξετάσει τις επιλογές, η Επιτροπή συμπέρανε ότι η επιλογή Α δεν θα συμβάδιζε πλήρως με το στόχο να διαθέτει ένα χρηματοδοτικό μέσο που να συνδυάζει στόχους εξωτερικής πολιτικής με την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Συμπέρανε επίσης ότι υπάρχουν όρια στο βαθμό συντονισμού που μπορεί να επιτευχθεί μεταξύ διαφόρων χρηματοδοτικών μέσων (επιλογή Γ).

Η επιλογή Β, επομένως, είναι η επιλογή που ανταποκρίνεται καλύτερα στη φύση του προτεινόμενου μέσου και θα επιτρέπει αποτελεσματική υλοποίηση χωρίς τα υπάρχοντα προβλήματα συντονισμού. Επιπλέον, αν και το ΕΜΓ καλύπτει και εσωτερικές και εξωτερικές ενέργειες, η Επιτροπή προτείνει να χρησιμοποιεί ενιαίο κεφάλαιο του προϋπολογισμού και να αντλεί από τα κονδύλια για τη συνοχή και για τις εξωτερικές πολιτικές των προτεινόμενων νέων δημοσιονομικών προοπτικών το πλήρες ποσό που θα έχει στη διάθεσή του το μέσο. Το εν λόγω μέσο θα λειτουργεί με ενιαίο διαχειριστικό μηχανισμό και με ενιαίες διαδικασίες.

Η νομική βάση

Δεν υπάρχουν σχετικά νομικά προηγούμενα για ένα μέσο με διττό χαρακτήρα, που να καλύπτει την εξωτερική πολιτική και την οικονομική και κοινωνική συνοχή εντός της ΕΕ και με τη φιλοδοξία να λειτουργεί ισότιμα και στις δύο πλευρές των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Κατά την άποψη της Επιτροπής, το άρθρο 181Α της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα ήταν η κατάλληλη νομική βάση για το νέο Μέσο Γειτονίας, δεδομένου ότι θα αποτελεί σημαντικό εργαλείο κοινοτικής πολιτικής έναντι των γειτονικών χωρών. Εφόσον το άρθρο αυτό αφορά τη συνεργασία με τρίτες χώρες, θα επιτρέπει τη χρηματοδότηση ενεργειών που είναι εκ φύσεως κοινές και όπου εμπλέκονται δικαιούχοι τόσο από τα κράτη μέλη όσο και από τις χώρες εταίρους. Τα οφέλη από τα αποτελέσματα των ενεργειών θα εμφανίζονται στις επιλέξιμες περιοχές, ασχέτως του εάν βρίσκονται εντός ή εκτός των συνόρων της Ένωσης. Το μέσο θα βασιστεί στις αρχές των υφισταμένων διασυνοριακών προγραμμάτων, όπως είναι η εταιρική σχέση, ο πολυετής προγραμματισμός και η συγχρηματοδότηση.

Γεωγραφική κάλυψη

Βασιζόμενο στην ανακοίνωση του Ιουλίου 2003, το ΕΜΓ θα καλύπτει όλα τα σύνορα μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ αφενός, και των χωρών που καλύπτονται από την Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας αφετέρου. Θα στηρίζει επίσης την υπερεθνική συνεργασία που αφορά δικαιούχους σε ένα τουλάχιστον κράτος μέλος και μία χώρα εταίρο και θα αντικαταστήσει τα υφιστάμενα εσωτερικά και εξωτερικά διασυνοριακά προγράμματα στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες των χωρών εταίρων που βρίσκονται κατά μήκος των μελλοντικών εξωτερικών συνόρων της ΕΕ.

Ενόψει του γεγονότος ότι το ΕΜΓ θα είναι ένα μέσο ειδικά σχεδιασμένο για να ανταποκρίνεται στην ιδιομορφία της συνεργασίας εκατέρωθεν των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, η επέκταση του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής του στις υποψήφιες χώρες και στις προϋποψήφιες χώρες μπορεί να εξεταστεί τη στιγμή της σύνταξης του σχετικού κανονισμού.

Τα βασικά στοιχεία του νέου Μέσου Γειτονίας

Το ΕΜΓ θα βασιστεί στην εμπειρία που αποκτήθηκε κατά την κατάρτιση των Προγραμμάτων Γειτονίας για την περίοδο 2004-2006. Θα επικεντρωθεί στους τέσσερις βασικούς στόχους που προσδιορίστηκαν με την ανακοίνωση του Ιουλίου 2003:

- προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης στις περιφέρειες και από τις δύο πλευρές των κοινών συνόρων·
- συνεργασία μέσω κοινών ενεργειών για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων, σε τομείς όπως το περιβάλλον, η δημόσια υγεία και η πρόληψη και η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος·
- εξασφάλιση αποτελεσματικών και ασφαλών κοινών συνόρων μέσω κοινών ενεργειών·
- προώθηση τοπικών διασυνοριακών ενεργειών τύπου «μεταξύ λαών».

Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι οι προτεραιότητες των χωρών εταίρων λαμβάνονται επαρκώς υπόψη σε πνεύμα εταιρικής σχέσης. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την περιοχή της Μεσογείου, όπου ο καθορισμός προτεραιοτήτων πρέπει να λαμβάνει υπόψη το στρατηγικό πλαίσιο που δημιουργήθηκε βάσει των συμφωνιών σύνδεσης και μέσω των ευρωμεσογειακών υπουργικών διασκέψεων, οι οποίες εντάσσονται στη διαδικασία της Βαρκελώνης.

Για τους σκοπούς αυτούς, το Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας θα χρηματοδοτεί κοινά έργα, τα οποία θα προτείνονται από εταίρους και προς όφελος αυτών τόσο από τα κράτη μέλη της ΕΕ όσο και από τις χώρες εταίρους. Ως εκ τούτου, θα συμπληρώνει τα εξωτερικά και εσωτερικά χρηματοδοτικά μέσα που μπορούν να λειτουργούν μόνο στη μία πλευρά των συνόρων της Ένωσης.

Το ΕΜΓ θα λειτουργεί μέσω δύο χωριστών θυρίδων χρηματοδότησης:

Η Θυρίδα αριθ. 1 θα στηρίζει τη διασυνοριακή συνεργασία. Η επιλεξιμότητα θα εκτείνεται σε όλα τα σχετικά χερσαία και θαλάσσια σύνορα¹⁵. Τα προγράμματα θα είναι κυρίως διμερή, αν και θα μπορούν να καταρτίζονται πολυμερή προγράμματα, ιδίως για εκείνες τις θαλάσσιες διαβάσεις όπου η απόσταση και άλλοι παράγοντες δεν επιτρέπουν αποτελεσματική διμερή διασυνοριακή συνεργασία. Θα καταρτίζονται πολυετή προγράμματα για συγκεκριμένα σύνορα ή ομάδες συνόρων τα οποία θα σχεδιάζονται από τους αντίστοιχους εταίρους στις δικαιούχες χώρες και από τις δύο πλευρές των συνόρων. Η διαχείριση θα ανατίθεται από την Επιτροπή σε ένα διαχειριστικό οργανισμό που θα λειτουργεί υπό μεικτή διαχείριση ή άλλες κατάλληλες ρυθμίσεις. Η επιλογή των έργων και η υλοποίηση του προγράμματος θα πραγματοποιούνται μέσω κοινών δομών στις οποίες θα συμμετέχουν εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές των κρατών μελών της ΕΕ και των χωρών εταίρων.

Η Θυρίδα αριθ. 2 θα παρέχει πιο ευέλικτη στήριξη για ευρύτερη υπερεθνική συνεργασία στην οποία θα συμμετέχουν φορείς και δικαιούχοι τόσο από τα κράτη μέλη της ΕΕ όσο και από τις χώρες εταίρους. Η συνεργασία θα επικεντρώνεται κυρίως σε ειδικά θέματα που θα καθορίζονται στον κανονισμό και θα βασίζονται σε προσδιορισμένες κοινές προκλήσεις σε τομείς όπως το περιβάλλον, η ενοποίηση στα δίκτυα ενέργειας, τηλεπικοινωνιών και μεταφορών, η δημόσια υγεία και η πρόληψη και καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Η Επιτροπή θα έχει επίσης τη δυνατότητα να προσδιορίζει, να επιλέγει και να προτείνει έργα ιδιαίτερης τεχνικής και πολιτικής σημασίας προς χρηματοδότηση. Η επιλεξιμότητα θα καλύπτει όλο το έδαφος των κρατών μελών της ΕΕ και τα αντίστοιχα τμήματα του εδάφους των χωρών εταίρων. Ο προγραμματισμός θα πραγματοποιείται σε κεντρικό επίπεδο, στην Επιτροπή. Η υλοποίηση επίσης θα γίνεται κεντρικά, αν και μπορεί να εξεταστεί η δυνατότητα έμμεσης διαχείρισης μέσω ανάθεσης σε εξωτερικά όργανα, όπως είναι οι εκτελεστικοί οργανισμοί.

Προϋπολογισμός

Η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει ουσιαστική αύξηση των ετήσιων ποσών που θα διατίθενται στο μέσο, σε σύγκριση με εκείνα που διατέθηκαν κατά την περίοδο 2004-2006 στα Προγράμματα Γειτονίας.

Η κατανομή της χρηματοδότησης μεταξύ των δύο Θυρίδων θα καθοριστεί αργότερα, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική σημασία των δύο τύπων συνεργασίας, τα ειδικά χαρακτηριστικά των διαφόρων συνόρων, την επιθυμία να υπάρχει η κατάλληλη ισορροπία στην κατανομή της χρηματοδότησης μεταξύ των καλυπτόμενων γεωγραφικών περιοχών και την ανάγκη να περιοριστεί η άμεση ανάμειξη της Επιτροπής στην υλοποίηση και τη διαχείριση. Για να εξαλειφθούν τα εμπόδια στην απορρόφηση των κονδυλίων και να ανταμείβεται η καλή επίδοση, θα υπάρχουν διατάξεις που θα επιτρέπουν την ανακατανομή των κονδυλίων μεταξύ θυρίδων, και στο εσωτερικό των θυρίδων, μεταξύ προγραμμάτων και έργων.

Οι χορηγήσεις στο πλαίσιο της Θυρίδας αριθ. 1 θα καθορίζονται ανά πρόγραμμα, το οποίο θα καλύπτει ένα σύνορο ή ομάδα συνόρων με βάση αντικειμενικά κριτήρια. Οι χορηγήσεις αυτές θα λαμβάνουν επίσης υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά των συνόρων και τη δυνητική ικανότητα απορρόφησης.

---

¹⁵ Η συνεργασία βάσει της Θυρίδας αριθ. 1 συνήθως θα πραγματοποιείται σε επίπεδο NUTS III, εκτός από τα πολυμερή θαλάσσια προγράμματα, όπου θα επιτρέπεται η συνεργασία σε επίπεδο NUTS II.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο να εγκρίνει τις κατευθύνσεις που περιέχονται στην παρούσα ανακοίνωση και να συντάξει συμπεράσματα για τον τρόπο με τον οποίο θα προωθηθεί η πρωτοβουλία αυτή, ασχολούμενο με την ουσία των πιθανών σχεδίων δράσης και με τις χώρες με τις οποίες πρέπει να καταρτιστούν, έχοντας κατά νου την προσήλωση σε κοινές αξίες.

Στη βάση αυτή, η Επιτροπή, από κοινού με την Προεδρία και τον Ύπατο Εκπρόσωπο, θα έρθει σε επαφή με τις ενδιαφερόμενες χώρες εταίρους, με στόχο την ολοκλήρωση των σχεδίων δράσης με αυτές πριν από το τέλος του Ιουλίου 2004. Τα κράτη μέλη θα τηρούνται πλήρως ενήμερα για την εξέλιξη των διαβουλεύσεων αυτών.

Η Επιτροπή συνιστά να κληθούν τα σχετικά συμβούλια σύνδεσης και συνεργασίας να εγκρίνουν τα σχέδια δράσης.

Η παρακολούθηση της υλοποίησης των σχεδίων δράσης θα πραγματοποιείται στο πλαίσιο των οργάνων των αντίστοιχων συμφωνιών σύνδεσης ή συμφωνιών εταιρικής σχέσης και συνεργασίας.

Με βάση την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της εν λόγω διαδικασίας παρακολούθησης και των πληροφοριών που παρέχουν οι εταίροι, η Επιτροπή, με τη συμβολή του Ύπατου Εκπροσώπου στα θέματα που σχετίζονται με την πολιτική συνεργασία και με την ΚΕΠΠΑ, θα παρουσιάσει ενδιάμεση επισκόπηση της προόδου που θα έχει συντελεστεί εντός διετίας και μια ακόμη επισκόπηση εντός τριετίας από την επίσημη έγκριση κάθε σχεδίου δράσης.

Η Επιτροπή συνιστά κάθε απόφαση για την περαιτέρω ανάπτυξη των συμβατικών δεσμών της ΕΕ με κάθε εταίρο να λαμβάνεται με βάση τις εκθέσεις αυτές.

Η Επιτροπή θα υποβάλει την αναγκαία πρόταση προς το Συμβούλιο για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Μέσου Γειτονίας, το οποίο αναφέρεται στην παρούσα ανακοίνωση. Κατά την περίοδο πριν από την έναρξη ισχύος του μέσου αυτού, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να αναπτύσσει Προγράμματα Γειτονίας με τις χώρες εταίρους, στο πλαίσιο των υφισταμένων χρηματοδοτικών μέσων.

Η Επιτροπή θα προωθήσει την περιφερειακή και υποπεριφερειακή συνεργασία με τις χώρες εταίρους, με βάση τις κατευθύνσεις που περιέχονται στην παρούσα ανακοίνωση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Συνδρομή MEDA και Tacis στις χώρες εταίρους της ΕΠΓ την περίοδο 2000-2003

<u>Χώρα</u>	<u>Ποσό 2000-2003</u> <u>εκατ. €</u>
<i>Χώρες καλυπτόμενες από το Tacis</i>	
Ρωσία	599,6
Ουκρανία	435,6
Μολδαβία	46
Λευκορωσία	10
Προγράμματα πολυκρατικά	241
<i>Σύνολο Tacis</i>	1332,2
<i>Χώρες καλυπτόμενες από το Meda</i>	
Αλγερία	181,8
Αίγυπτος	194,5
Ιορδανία	169,4
Λίβανος	55,7
Μαρόκο	525,3
Συρία	82,7
Τυνησία	306,6
Δυτική όχθη και λωρίδα της Γάζας	277,8
Περιφερειακά προγράμματα	590,1
<i>Σύνολο Meda</i>	2383,9
<i>Σύνολο για χώρες εταίρους της ΕΠΓ</i>	3716,1

Βασικοί οικονομικοί δείκτες 2002

με βάση στατιστικά στοιχεία της Διεθνούς Τράπεζας

	Λευκο- ρωσία	Μολδαβί α	Ουκρανί α	Ρωσία	Αλγερί α	Αίγυπ τος	Ισραήλ	Ιορδανί α	Λίβανος	Λιβύη	Μαρόκο	Συρία	Τυνησί α	Γεωργία*	Αρμενία*	Αζερμπαϊτζ άν*
Πληθυσμός (εκατ.)	9,9	4,3	48,7	144,1	31,3	66,4	6,6	5,2	4,4	5,4	29,6	17,0	9,8	5,2	3,1	8,2
Έκταση (σε χιλ. τετρ. χλμ)	207,6	33,9	603,7	17075	2382	1002	21,1	89,2	10,4	1760	446,6	185,2	163,6	69,7	29,8	86,6
Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (δισεκατ. US\$ τρέχουσες τιμές)	13,5	1,7	37,9	306,6	53,8	97,6	105,2	9,1	17,7	..	34,7	19,1	19,5	3,4	2,4	5,8
ΑΕΕ (κατά κεφαλή σε ΜΑΔ σε εκατ. \$)	5500	1600	4800	8080	5530	3940	19000	4180	4600	..	3730	3470	6440	2270	3230	3010
Αύξηση ΑΕΠ (ετήσια %)	4,7	7,2	4,8	4,7	4,1	3,0	-0,8	4,9	1,0	-0,2	3,2	2,7	1,7	5,6	12,9	10,6
ΔΤΚ—ετήσιος μέσος όρος πληθωρισμού (%)	42,6	5,2	0,8	15,7	1,4	2,7	0,7	3,5	1,8	-9,8	2,8	3	3,1	5,7	1,2	2,8
Ισοζύγιο κεντρικής κυβέρνησης, πλην επιχορηγήσεων (% του ΑΕΠ)	0,4	-0,9 ¹⁶	0,2	1,4 ¹⁷	0,2	-7,0	-6,4	-10,2	-13,6	3,9	-4,5	-2,8	-3,5	-2,0	-0,5	-0,5
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% του ΑΕΠ)	-2,6	-6,1	7,7	8,6	7,7	0,0	-2,1	4,9	-14,5	-1,2	2,9	7	-3,5	-6,0	-6,6	-12,6
Όγκος συναλλαγών με ΕΕ (εκατ. €)	2372	666	9722	78193	22377	9586	22002	2254	3162	12607	13992	6153	13629	500	401	1640
Εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ με τη χώρα (εκατ. €)	-646	137	1332	-17264	-6201	3097	4908	1665	2792	-6345	1402	-1959	1539	78	82	-633
Άμεσες ξένες επενδύσεις, καθαρές εισροές στη χώρα (τρέχοντα US\$, σε εκατ.)	453 ¹⁸	117	693	48 ¹⁹	1100	647	1600	55,9	257	..	428	225	794,8	165	111	1400

Πηγή: στοιχεία της Διεθνούς Τράπεζας, στη διεύθυνση: www.worldbank.org/data/countrydata/countrydata.html, εκτός όπου αναφέρεται διαφορετικά.

* Τα στοιχεία για τον ΔΤΚ, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης βασίζονται στην ΕΤΑΑ, 2002

Εκτιμήσεις ΔΝΤ για τη Λιβύη

¹⁶ Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης ΕΤΑΑ.

¹⁷ Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης.

¹⁸ ΕΤΑΑ στοιχεία 2004.

¹⁹ ΕΤΑΑ.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ: ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ

	<i>Λευκορωσία</i>	<i>Μολδαβία</i>	<i>Ουκρανία</i>	<i>Ρωσία</i>	<i>Αλγερία</i>	<i>Αίγυπτος</i>	<i>Ισραήλ</i>	<i>Ιορδανία</i>	<i>Λίβανος</i>	<i>Λιβύη</i>	<i>Μαρόκο</i>	<i>Συρία</i>	<i>Τυνησία</i>	<i>Αρμενία</i>	<i>Αζερμπαϊτζάν</i>	<i>Γεωργία</i>
Βασικές συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα																
Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα	1976	1993	1976	1976	1989	1982	1992	1976	1976		1979	1976	1976	1993	1992	1994
Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα	1976	1993	1976	1976	1989	1982	1992	1976	1976		1979	1976	1976	1993	1992	1994
Προαιρετικό Πρωτόκολλο στο Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα	1992		1991	1992	1989									1993	2002	1994
Δεύτερο Προαιρετικό Πρωτόκολλο στο Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα															1999	1999
Διεθνής σύμβαση περί καταργήσεως πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων	1969	1993	1969	1969	1972	1969	1979	1974	1971		1971	1969	1969	1993	1996	1999
Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών	1981	1994	1981	1981	1996	1981	1991	1992	1997		1993	2003	1985	1993	1995	1994
Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών	s2002		s2000	s2001											2001	2002
Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας	1987	1995	1987	1987	1989	1987	1991	1991	2000		1993		1988	1993	1996	1994

	<i>Λευκορωσία</i>	<i>Μολδαβία</i>	<i>Ουκρανία</i>	<i>Ρωσία</i>	<i>Αλγερία</i>	<i>Αίγυπτος</i>	<i>Ισραήλ</i>	<i>Ιορδανία</i>	<i>Λίβανος</i>	<i>Λιβύη</i>	<i>Μαρόκο</i>	<i>Συρία</i>	<i>Τυνησία</i>	<i>Αρμενία</i>	<i>Αζερμπαϊτζάν</i>	<i>Γεωργία</i>
Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας																
Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού	1990	1993	1991	1990	1993	1990	1991	1991	1991		1993	1993	1992	1993	1992	1994
Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με την ανάμιξη παιδιών σε ένοπλη σύρραξη		s2002	s2000	s2001			s2001	s2000	s2002		2002		2003	s2003	2002	
Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία	2002	s2002	2003			2002	s2001	s2000	s2001		2002	2003	2002	s2003	2002	
Σύμβαση του 1951 περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων	2001	2002		1993	1963	1981	1954				1956		1957	1993	1993	1999
Πρωτόκολλο του 1967 στη σύμβαση περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων	2001	2002		1993	1967	1981	1968				1971		1968	1993	1993	1999
<i>S: έχει υπογραφεί αλλά δεν έχει επικυρωθεί</i>																
Θεμελιώδεις συμβάσεις της ΔΟΕ σχετικά με τα βασικά εργασιακά πρότυπα:																
Αριθ. 87: περί συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας του συνδικαλιστικού δικαιώματος (1947)	R	R	R	R	R	R	R			R		R	R		R	R

	<i>Λευκορωσία</i>	<i>Μολδαβία</i>	<i>Ουκρανία</i>	<i>Ρωσία</i>	<i>Αλγερία</i>	<i>Αίγυπτος</i>	<i>Ισραήλ</i>	<i>Ιορδανία</i>	<i>Λίβανος</i>	<i>Λιβύη</i>	<i>Μαρόκο</i>	<i>Συρία</i>	<i>Τυνησία</i>	<i>Αρμενία</i>	<i>Αζερμπαϊτζάν</i>	<i>Γεωργία</i>
Αριθ. 98: περί εφαρμογής των αρχών του συνδικαλιστικού δικαιώματος και του δικαιώματος συλλογικών διαπραγματεύσεων (1949)	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
Αριθ. 29: περί της αναγκαστικής εργασίας (1930)	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R		R	R
Αριθ. 105: περί καταργήσεως της αναγκαστικής εργασίας (1957)	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R		R	R
Αριθ. 138: περί του κατωτάτου ορίου ηλικίας (1973)	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R		R	R
Αριθ. 182: για την απαγόρευση των χειρότερων μορφών εργασίας των παιδιών (1999)	R	R	R	R	R	R		R	R	R	R	R	R			R
Αριθ. 100: περί ισότητας της αμοιβής (1951)	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
Αριθ. 111: για τη διάκριση στην απασχόληση και στο επάγγελμα (1958)	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R

Βασικές συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα ανθρώπινα δικαιώματα																
Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών		R	R	R										R	R	R
Πρωτόκολλο αριθ. 6 στην ΕΣΔΑ σχετικά με την κατάργηση της θανατικής ποινής		R	R	S										R	R	R

	<i>Λευκορωσία</i>	<i>Μολδαβία</i>	<i>Ουκρανία</i>	<i>Ρωσία</i>	<i>Αλγερία</i>	<i>Αίγυπτος</i>	<i>Ισραήλ</i>	<i>Ιορδανία</i>	<i>Λίβανος</i>	<i>Λιβύη</i>	<i>Μαρόκο</i>	<i>Συρία</i>	<i>Τυνησία</i>	<i>Αρμενία</i>	<i>Αζερμπαϊτζάν</i>	<i>Γεωργία</i>
Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας		R	R	R										R	R	R
Σύμβαση πλαίσιο για την προστασία των εθνικών μειονοτήτων		R	R	R										R	R	S
Πρωτόκολλο αριθ. 13 στην ΕΣΔΑ σχετικά με την κατάργηση της θανατικής ποινής σε όλες τις περιστάσεις		S	R	NS										NS	NS	R

R: έχει επικυρωθεί, S: έχει υπογραφεί αλλά δεν έχει επικυρωθεί, NS: δεν έχει υπογραφεί

Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου																
Υπογραφή		08/09/00	20/01/00	13/09/00	28/12/00	26/12/00	31/12/00	07/10/98			08/09/00	29/11/00		01/10/99		18/07/99
Επικύρωση								11/04/02								05/09/03
Σύμβαση πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές μεταβολές																
Σύμβαση	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
Πρωτόκολλο του Κιότο		R	R	S		S	R	R			R		R	R	R	R
Σύμβαση της Βαρκελώνης για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος και των παρακτίων περιοχών της Μεσογείου																
Σύμβαση ²⁰	na	na	na	na	R	R	R	na	R	R	R	R	R	na	na	na
Πρωτόκολλα ²¹	na	na	na	na	R	R	R	na	R	R	R	R	R	na	na	na

²⁰ Αλγερία, Ισραήλ, Λίβανος, Λιβύη, Μαρόκο, Συρία πλιν των τροποποιήσεων του 1995 στη σύμβαση.

να:δεν έχει εφαρμογή

---

²¹ Αλγερία, Ισραήλ, Λίβανος, Λιβύη, Συρία πλην του πρωτοκόλλου για τις ειδικά προστατευόμενες περιοχές, πλην του νέου πρωτοκόλλου για τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, πλην των τροποποιήσεων στο πρωτόκολλο περί απορρίψεως ουσιών, πλην των τροποποιήσεων στο πρωτόκολλο περί χερσαίων πηγών ρύπανσης. Αίγυπτος πλην του πρωτοκόλλου για τις ειδικά προστατευόμενες περιοχές, πλην των τροποποιήσεων στο πρωτόκολλο περί χερσαίων πηγών ρύπανσης. Μαρόκο πλην του πρωτοκόλλου για τις ειδικά προστατευόμενες περιοχές, πλην του νέου πρωτοκόλλου για τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Τυνησία πλην του νέου πρωτοκόλλου για τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.